

Ainevaldkond „Kunstiained“

1. Ainevaldkonna üldiseloostus

1.1. Kunstipädevus

Kunstipädevus seostub kultuurilise teadlikkusega, hõlmates põhiteadmisi Eesti ja Euroopa kultuurisaavutustest ning maailma kultuurilise mitmekesisuse mõistmist. Kunstipädevus hõlmab oskust väljendada enda ideid mitmekesisete kunstiliste vahenditega ning väärtustada loomingulisi saavutusi visuaalsetes kunstides ja muusikas. Kunstipädevusse kuulub eneseväljendusoskus, isikupära teadvustamine, oskus uurida varasema kultuuripärandi varasalvi ning valmisolek leida uusi lahendusi muutuvates oludes.

Kooli lõpuks õpilane:

- on omandanud loovtegevuse ja eneseväljenduse kogemusi, tunnetab oma loomingulisi võimeid ning väärtustab isikupäraseid ja keskkonnasäästlikke lahendusi;
- kasutab loovtöodes mitmekesisid visuaalseid ja muusikalisi väljendusvahendeid, arutleb kultuuriliste sõnumite ja väärtushinnangute üle; oskab kujundada oma arvamust ning väljendada oma emotsioone;
- väärtustab kultuuri ja inimese loovust, osaleb kunstide individuaal- ja koostööprojektides ning hindab lahenduste otsimist ja loovat mõtlemist;
- märkab kultuuritraditsioone ning maailmakultuuri mitmekesisust, mõistab muusika ja kunsti osatähtsust nüüdisaegses ühiskonnas, aktsepteerib kultuurinähtusi ning oskab kriitilis-loominguliselt hinnata massi- ja süvakultuuri;
- väärtustab, hoiab ning arendab Eesti kultuuri, tunneb vastutust kultuuritraditsioonide säilimise eest, väärtustab maailmakultuuri mitmekesisust, otsib kultuurinähtuste seoseid teaduse, tehnoloogia ja majandusega nii minevikus kui ka tänapäeval
- omab ülevaadet kunstivaldkonnaga seonduvatest elukutsest, ametitest ja edasiõppimise võimalustest.

1.2. Ainevaldkonna õppeained ja nädaltundide jaotumine klassiti

Kunstiainete valdkonda kuuluvad kunst ja muusika, mis on kohustuslikud kõigis põhikooliastmeis. Kunsti ja muusikat õpitakse 1.-6. klassini.

Õppeaine	1. klass	2.klass	3.klass	4.klass	5.klass	6.klass
Muusika	2	2	2	2	1	1
Kunst	2	2	1,5	2	1	1

1.3. Ainevaldkonna kirjeldus

Kunstide valdkonna aineid ühendab tähelepanu pööramine loovuse ja eneseväljendusoskuse arenemisele ning tervikliku maailmapildi kujunemisele. Kunstidega tegelemise kaudu saadakse teadmisi erinevate väljendusvahendite ja kultuuride kohta, õpitakse tundma ennast ning mõtestatakse kunstide rolli ühiskonnas.

Loomise, esitamise, teoste interpreteerimise ja analüüsimise kaudu õpitakse tundma traditsioonilisi ning nüüdisaegseid kunste, nende sisu, vorme ja tähendusi, kujundatakse mõistmist ning kriitikameelt. Oluline on mõtlemise paindlikkus ning avatus kultuurilistele ja individuaalsetele erinevustele, mis toetavad toimetulekut kiiresti muutuv ja mitmekultuurilises maailmas.

Praktiline kunstidega tegelemine arendab tundemaailma, intuiitvset ja loovat mõtlemist. Kunstidel on oluline osa igapäevaelu rikastava ning emotsionaalselt tasakaalustava harrastusena. Kunstitegevused tasakaalustavad teiste ainete valdavalt verbaalset ning

analüütilist mõtlemist, lisades kujundliku, sünteesiva ja intuiitivse poole. Selle tulemus on terviklik mõtlemine, mis võimaldab loovalt läheneda probleemidele, väärtustab erinevaid lahendusi ja lahendite mitmetahulisust. Kunstidega tegelemine avaldab positiivset mõju kõikide ainete õppimisele.

Kunstiainete sisus, tegevustes ja taotlustes on ühised järgmised aspektid:

- teadmised kunstidest (analüüs);
- erinevate kunstide seostamine (süntees);
- ainealane (verbaalne) keel;
- loominguline eneseväljendus (loomine, esitamine);
- kunstiloomingu vastuvõtmine (kommunikatsioon, kriitika);
- oma-, kohaliku ja maailmakultuuri väärtustamine (mitmekultuurilisus);
- kultuuriväärtuste kaitsmine (jätkusuutlikkus).

1.4. Üldpädevuste kujundamine ainevaldkonna õppeainetes

Kunstide valdkond võimaldab kõiki üldpädevusi loomulikult lõimida igapäevasesse õppetöösse nii teooria kui ka praktika kaudu. Üldpädevuste kujundamisel on oluline kooli ning kodu koostöö.

Kultuuri- ja väärtuspädevus. Kunstid rõhutavad kultuuriteadmisi ja ühisel kultuuripärandil põhinevat kultuuriruumi identiteedi osana. Kõigis tegevustes väärtustatakse individuaalset ning kultuurilist mitmekesisust. Käsitlevate teemade, analüüsivate kunstiteoste ja -sündmuste kaudu toetatakse eetiliste ja esteetiliste väärtushoiakute kujunemist. Praktiline loominguline tegevus ja selle üle arutlemine õpetavad teadvustama kunste eneseväljenduse vahendina, hindama erinevaid ideid, seisukohti ja probleemilahendusi ning austama autorsust. Kasvatatakse teadlikku ja kriitilist suhtumist erinevatesse infokanalitesse.

Sotsiaalne ja kodanikupädevus. Kunstiainete uurimuslikud ja praktilised rühmatööd, arutlused ja esitlused, ühismuutseerimine ja ühistes kunstiprojektides osalemine kujundavad koostöövalmidust ja üksteise toetamise väärtustamist. Kultuurisündmustel osalemine aitab kujundada kultuurilist ühtsustunnet. Kunstiteoste üle arutledes harjutatakse oma seisukohtade kaitsmist ning teiste arvamustest lugupidamist. Kunstiained teadvustavad inimese kui kujundaja ja kasutaja mõju, juhtides teadlikult ning jätkusuutlikult tegutsema nii looduses kui ka inimeste loodud ruumilistes ja virtuaalsetes keskkondades.

Enesemääratluspädevus. Loovülesannetes saadav pidev tagasiside ja eneseanalüüs aitavad õppida tundma oma huve ja võimeid ning kujundada positiivset enesehinnangut. Kultuuriliste ja sotsiaalsete teemade käsitlemine (vaadeldavad kultuurinähtused, kunstiteoste ja muusikapalade ainek ja sõnumid jne) aitab kujundada personaalset, sotsiaalset ja kultuurilist identiteeti. Sihiks on integreerida noori nüüdisühiskonda ja toetada oma identiteedi väljendamist loomingus.

Õpipädevus. Kunstides kujundatakse õpipädevust eriilmeliste ülesannete, õppemeetodite ja töövormide rakendamise kaudu, mis võimaldab õpilastel teadvustada ning kasutada oma õpistiili. Nii individuaalselt kui ka rühmas lahendatavad uurimis- ja probleemülesanded eeldavad info hankimist, selle analüüsimist ja tõlgendamist ning õpitu kasutamist uudsetes situatsioonides. Kunstides saavad õpilased ise jõukohaseid ülesandeid luua, oma valikute sobivust kontrollida, uusi oskusi katsetada ning järjekindlalt harjutada. Pidev tagasiside ja eneseanalüüs aitavad järjest suurendada õppija rolli oma õpitegevuse juhtijana.

Suhtluspädevus. Kunstiainetes on tähtsal kohal kunstiteostest, -stiilidest, -ajastutest, jms rääkimine, ulatudes lihtsast argikeelsest kirjeldusest ainespetsiifilise keelekasutuseni. Oma tööde esitlemine ning aruteludes erinevate seisukohtade võrdlemine ja kaitsmine toetavad väljendusoskuse kujunemist ning ainealase oskussõnavara kasutamist. Kunstides referatiivsete

ja uurimistööde koostamine eeldab teabetekstide mõistmist ning juhib kasutama mitmesuguseid info esitamise viise (teksti, joonist, skeemi, tabelit, graafikut). Kunstiainetes tutvutakse kunsti ja muusika kui kommunikatsioonivahenditega, õppides tundma neile eriomast mitteverbaalset keelt ning „tõlkides“ sõnumeid ühest keelest teise.

Matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiapädevus. Kunstiainetes rakendatavate ülesannete lahendamiseks tuleb sõnastada probleeme, arutleda lahenduste üle, põhjendada valikuid ja analüüsida tulemusi. Õpitakse kasutama kunstimõisteid (kompositsioon, struktuur, rütm jne), võrdlema ja liigitama erinevate nähtuste tunnuseid ning kasutama sümboleid. Kunstiterminoloogias kasutatakse matemaatika ja tehnoloogia sõnavara ja mõisteid. Loomeülesandeid täites õpitakse kasutama tehnoloogiavahendeid ning innovaatilisi lahendusi, mõistma teaduse ja tehnoloogia rolli muusika ning kunsti arengus.

Ettevõtlikkuspädevuse kujunemist toetavad kunstides individuaal- ja rühmatöö, uurimuslikud ja probleemipõhised ülesanded ning õpitava sidumine nüüdisaegse igapäevaelu nähtustega. Kunstide valdkonnas on iseloomulik uuenduslike ja loovate lahenduste väärtustamine. Praktiline loovtegevus annab võimaluse katsetada ideede väljendamise ja esitlemise erinevaid võimalusi, leidlikult valides sobivaid meetodeid ning rõhutades oma tugevaid külgi. Õpitakse tegevust planeerima, võtma vastutust tööde lõpuni viimise ja tulemuse eest. Tutvutakse ka valdkonnaga seotud elukutsete ning institutsioonidega.

1.5. Lõiming

1.5.1. Lõiming teiste valdkonnapädevuste ja ainevaldkondadega

Nüüdisaegsele kultuurile on olemuslik interdistsiplinaarsus. Kunstid on tihedalt seotud kõigi inimtegevuse valdkondade ning oma ajastu mõtteviisidega. Inimeseks olemine, sotsiaalsed suhted ja maailm on oma erinevates avaldumisvormides kunstide aines, seega teiste ainevaldkondadega suhestumine on kunstide loomulik osa. Kunstiainete ja teiste ainevaldkondade seostamiseks on palju võimalusi.

1. Väärtushoiakute kujundamine ja maailma kultuurilise mitmekesisuse teadvustamine.

Paljudes ainetes tutvutakse erinevate kultuuridega ning toetatakse kultuurilise ja sotsiaalse identiteedi kujunemist (kunstid, eesti keel ja kirjandus, võõrkeeled, ajalugu ja ühiskonnaõpetus, geograafia, käsitöö ja tehnoloogia, kehaline kasvatus). Kunstide kaudu saab eriti hästi teadvustada kultuuridevahelist dialoogi ja loovust nüüdisühiskonna innovatsiooni allikana.

2. Kattuvate või lähedaste mõistete kasutamine (kompositsioon, struktuur, rütm, plaan, stiil, variatsioon, improvisatsioon, liikumine, dünaamika jm): kunstid, keeled ja kirjandus, tehnoloogia, kehaline kasvatus.

3. Ainete sisust lähtuvate seoste esiletoomine:

- sotsiaalainetest lähtudes vaadeldakse inimese suhteid teiste inimeste ja inimrühmadega ning erinevate kultuuride kommete ja pärimustega;
- emakeelest ja võõrkeeltest lähtudes arendatakse verbaalset eneseväljendusoskust, diktsiooni, funktsionaalset lugemisoskust ning infokanalite kasutamise oskust; kirjandusest lähtudes vaadeldakse eri ajastute ja kultuuride lugusid muusikas ja kunstis, teatri- ja filmikunstis;
- loodusainetest lähtudes teadvustatakse inimese kuulmis- ja nägemismeele füsioloogilist eripära, õpitakse tundma looduskeskkonda ja selle eluvormide mitmekesisust ning helide, valguse ja värvide omadusi;
- matemaatikast lähtudes arendatakse seoste loomise oskust ja loogilist mõtlemist (matemaatiline keel, struktuur, sümboolid ja meetodid);
- käsitööst ja tehnoloogiast lähtudes arendatakse käelist tegevust ning loovat mõtlemist (loomise protsess, tehnoloogiad ja tehnikad);

- kehalisest kasvatuses lähtudes arendatakse kehatunnetust, tähelepanu, mootorikat, reageerimiskiirust ja koordineerimist.

4. Ainevaldkondade piire ületavad õppeprojektid.

1.5.2. Läbivad teemad

Kunstiainetes on võimalik kaasata kõiki läbivaid teemasid, kuigi mõnega on seotus tugevam. Läbivad teemad „Väärtused ja kõlblus“ ning „Kultuuriline identiteet“ on kunstiainetele eriomased. Õppesisus ja -tegevustes tutvutakse kohaliku ja maailma kultuuripärandiga, teadvustatakse kultuuri rolli igapäevaelus, kujundatakse avatud ja lugupidavat suhtumist nii erinevatesse kultuuritraditsioonidesse kui ka kaasaja kultuurinähtustesse. Väärtustatakse uute

ideede ning isiklike kogemuste ja emotsioonide loominguulist väljendamist. Õpilasi suunatakse osalema ühiseid väärtusi kujundavatel kunstisündmustel (näitused, muuseumid, kontserdid ja etendused). Tähtis on noorte endi osalemine/esinemine laulupidudel, muusikaüritustel ja õpilastööde näitustel.

Läbiva teemaga „**Elukestev õpe ja karjääri planeerimine**“ seondub kunstides oma võimete ja huvide teadvustamine, nii ainespetsiifiliste kui ka üldisemate mõtlemis- ja tegutsemisstrateegiatega, sh õpioskuste omandamine. Tutvutakse kunstide mitmekülgsede väljunditega igapäevaelus ning kunstidega seotud elukutsetega.

Läbiv teema „**Tehnoloogia ja innovatsioon**“ on seotud kunstidele omaste praktiliste loovtegevustega, mille vältel kasutatakse erinevaid oskusi ja vahendeid ning leiutatakse ja katsetatakse uusi võimalusi, toetades pidevalt muutuvat tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas toimetuleva inimese kujunemist.

Eelnevaga haakub samuti läbiva teema „**Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus**“ lõimimine kunstide õppesse. Kunstides julgustatakse kujundama ja väljendama oma seisukohti ühiskonnas toimuvate protsesside kohta ning katsetama oma ideede arendamist ja elluviimist.

Kunstiainetes teadvustatakse kunstitegevuste emotsionaalselt tasakaalustavat mõju, neist võivad alguse saada elu jooksul püsivad harrastused. See lõimub nii elukestva õppe põhimõtte teadvustamise kui ka läbiva teemaga „**Tervis ja ohutus**“. Kunstides kasutatakse paljusid materjale, töövahendeid ja instrumente, mille juures tuleb järgida ohutuse ning otstarbekuse printsiipe.

Jälgitakse enda tervise ja ohutuse nõudeid tööprotsessis, suurt tähelepanu pööratakse erinevatele keskkondadele ja nende teadlikule kasutamisele. Kunstide eriline panus teemade „**Keskkonna ja jätkusuutlik areng**“ ning „**Teabekeskond**“ käsitlemisel on valdkondliku vaatenurga lisamine. See hõlmab mitmekülgsed oskusi nagu info leidmine muusika ja kunsti kohta, helilise ja visuaalse kommunikatsiooni väljendusvahendid, keskkonna visuaalne ja heliline kujundamine. Tutvutakse andmebaasidega, meediakeskkonna võimaluste ja ohtudega ning autorikaitse küsimustega.

2. MUUSIKA

2.1. Üldalused

2.1.1. Õppe- ja kasvatusesmärgid

6.klassi lõpetaja:

- osaleb meeleldi muusikalistes tegevustes: laulmises, pillimängus, muusika kuulamises, liikumises; huvitub oma kooli ja kodukoha kultuurielust ning osaleb selles;
- laulab ühe- või kahehäälselt klassis oma hääle omapära arvestades;

- □ laulab koolikooris õpetaja soovitusel ja/või erinevates vokaal-instrumentaalkoosseisudes tunnis ning tunnivälises tegevuses; mõistab laulupeo traditsiooni ja tähendust;
- oskab kuulata iseennast ja teisi koos musitseerides, mõistab oma panust ning toetab ja tunnustab kaaslasi;
- oskab laulda eesti rahvalaulu (sh regilaulu) ning peast oma kooliastme ühislaule;
- kasutab laule õppides relatiivseid helikõrgusi (astmeid);
- kasutab üksinda ning koos musitseerides muusikalisi oskusi ja teadmisi;
- julgeb esitada ideid ja rakendab võimetekohaselt oma loovust nii sõnaliselt kui ka erinevates muusikalistes eneseväljendustes, sh infotehnoloogia võimalusi kasutades;
- kirjeldab ning põhjendab suunavate küsimuste ja omandatud muusika oskussõnade abil kuulatavat muusikat; mõistab autorsuse tähendust;
- eristab kuuldeliselt vokaal- ja instrumentaalmuusikat;
- leiab iseloomulikke jooni eesti ja teiste maade rahvamuusikas.

2.1.2. Õppeaine kirjeldus

Muusikaõpetus toetab õpilase individuaalse eripära kujunemist muusikalise eneseväljenduse kaudu. Muusikaõpetuses avatakse ja avardatakse võimalusi muusikaga tegelda ja muusikast rõõmu tunda ning toetatakse elukestva muusikaharrastuse teket. Eesti ja maailma muusikakultuuri tutvustamisega kujundatakse õpilaste muusikalist maitset ning sotsiaalkultuurilisi väärtushinnanguid.

Muusika õppeaine koostisosad on:

- laulmine;
- pillimäng;
- muusikaline liikumine;
- omalooming;
- muusika kuulamine ja muusikalugu;
- muusikaline kirjaoskus;
- õppekäigud.

Muusikaõpetuses lähtutakse eesti koolimuusikas väljakujunenud traditsioonidest ja põhimõtetest (Riho Päts, Heino Kaljuste), mis toetuvad Zoltán Kodály meetodi ja Carl Orffi pedagogika adapteeritud käsitlusele ning tänapäeva pedagogika teadmusele ja kogemusele. Muusika on aine, mille õpetuse osad on üksteisega mitmetähenduslikus ja tihedas seoses, seetõttu on neid keeruline eraldada. Õppeaine koostisosad kattuvad muusikaliste tegevustega. Musitseerimise all mõistetakse igasugust muusikalist eneseväljendust, nagu laulmist, pillimängu, liikumist ja omaloomingut. Muusika kuulamisega arendatakse kuulamisoskust, tähelepanu, analüüsivõimet ja võrdlusoskust. Muusikaloos tutvustatakse erinevaid karaktereid, väljendusvahendeid, stiile, heliloojaid ja interpreete. Muusikalise kirjaoskuse all mõistetakse õppekavas sisalduva noodikirja lugemise oskust musitseerides. Õpilaste silmaringi ja muusikalise maitse kujundamiseks on vajalikud õppekäigud (sh virtuaalsed) kontserdipaikadesse, teatritesse ning muuseumidesse. Õpilaste üldkultuurilised teadmised põhinevad teadlikkusel kohalikust, oma riigi ja Euroopa kultuuripärandist ning nende rollist maailmas. See hõlmab teadmisi peamistest kultuurisaavutustest (sh popkultuurist). Oluline on kontserdielu korraldamine oma koolis, et õpilastel tekiks muusika kuulamise harjumus ning ürituste korraldamise kogemus.

Muusika kaudu kujundatakse harmoonilist isiksust, puudutades nii keha, tundeid kui ka intellekti. Muusikaõpetusel on tasakaalustav ja toetav roll õpilase emotsionaalses arengus ning teiste õppeainete omandamises. Musitseerides arendatakse õpilase isikupära, omandatakse

oskused ja teadmised üksi ja koos musitseerimiseks ning loominguliseks eneseväljenduseks. Rühmas ja üksi õppides arendatakse suhtlemis- ja koostööoskust, üksteise kuulamise oskust, ühtekuuluvustunnet, sallivust, paindlikkust ja emotsionaalset kompetentsust ning juhitakse õpilase enesehinnangut ja õpimotivatsiooni.

Ühislaulmise ja koorilauluga arendatakse sotsiaalseid oskusi ning kujundatakse isamaa-armastust.

Muusika ainekava koostades on lähtutud järgmistest põhimõtetest:

- teadvustada ja tähtsustada ühislaulmise kui rahvusliku kultuuritraditsiooni olulist rolli;
- rõhutada musitseerimise osatähtsust;
- julgustada ja toetada loomingulist eneseväljendust;
- teadvustada ja süvendada õpilase isiklikku suhet muusikaga;
- rõhutada muusika osa tasakaalustatud isiksuse eetilis-esteetiliste väärtushinnangute kujundamisel, tunde- ja mõttemaailma arendamisel ning rikastamisel;
- lähtuda õppes õppija vajadustest ning tähtsustada integreeritud tegevusi.

2.1.3. Õppetegevus

Õppetegevust kavandades ja korraldades:

- lähtutakse õppekava alusväärtustest, üldpädevustest, õppeaine eesmärkidest, õppesisust ja oodatavatest õpitulemustest ning toetatakse lõimingut teiste õppeainete ja läbivate teemadega;
- taotletakse, et õpilase õpikoormus (sh kodutööde maht) on mõõdukas, jaotub õppeaasta ulatuses ühtlaselt ning jätab piisavalt aega puhata ja huvitegevustega tegelda;
- võimaldatakse õppida individuaalselt ning üheskoos teistega (iseseisvad, paaris- ja rühmatööd), et toetada õpilaste kujunemist aktiivseteks ning iseseisvateks õppijateks;
- kasutatakse diferentseeritud õppeülesandeid, arvestades sealjuures õpilaste individuaalsust;
- rakendatakse nii traditsioonilisi kui ka tänapäevaseid info- ja kommunikatsiooni-tehnoloogiatel põhinevaid õpikeskkondi ning õppematerjale ja -vahendeid;
- laiendatakse õpikeskkonda: õppekäigud kontsertidele, teatritesse, muuseumidesse, stuudiosse, muusikakoolidesse, looduskeskkonda, näitustele, raamatukogudesse jne;
- kasutatakse mitmekesist ja tänapäevast õppemetoodikat;
- leitakse tunnivalise muusikaalase tegevuse võimalusi (koorilaul, solistid, ansamblid, orkestrid jm);

I kooliastme õppetegevused:

- ühehäälnelaulmine ja osalemine kooris;
- meloodia laulmine käemärkide, rändnoodi, astmetrepi ja noodipildi ning relatiivsete helikõrguste (astmete) järgi;
- mänguoskuse omandamine keha-, rütmi- ja plaatpillidel, plokkflöödil või 6-keelsel väikekandelil;
- kuulatud muusikapalade iseloomustamine muusika oskussõnavara kasutades;
- muusikapala meeleolu väljendamine liikumise kaudu;
- esinemisjulguse ja -oskuse arendamine;
- muusika väljendusvahendite katsetamine erinevaid karaktereid kujutades;
- õppekäigud, kontserdil, teatris ja muuseumis käimine jne.

I kooliastmes on kesksel kohal laulmine ja pillimäng. Lauldakse nii ühehäälselt *a cappella* kui ka saatega. Selles vanuseastmes rajatakse alus muusikatraditsioonide säilitamisele ja edasikandmisele, mille üks väljund on õpilaste osalemine koolikooride tegevuses, et saada esmane koorilaulu-kogemus. Pillimängus omandatakse erinevate rütmi- (sh kehapilli) ja plaatpillide ning 6-keelse väikekandle või plokkflöödi esmased mänguvõtted. Pillimängu rakendatakse valdavalt laulude kaasmänguna. Olulisel kohal on muusikaline liikumine: rahvatantsud ja laulumängud ning muusikapala karakteri väljendamine liikumise kaudu. Muusikalist mõtlemist ja loovust arendatakse kaasmängude, rütmilis-meloodiliste improvisatsioonide, teksti loomise, st omaloomingu kaudu. Muusika kuulamisega õpitakse tundma muusika karaktereid ja meeleolu ning iseloomustama kuulatud muusikapalu. Kõigis muusikalistes tegevustes rakendatakse õpitud teadmisi ja oskusi, s.o muusikalist kirjaoskust, mida omandatakse muusikaliste tegevuste kaudu. Õpilaste esinemisuskust arendatakse nii muusikatunnis kui ka klassi- ja koolivälises tegevuses (koorid, solistid, erinevad pillikoosseisud jm). Et saavutada õpilaste mitmekülgset kuulamiskogemust, kujundada kontserdi-kultuuri ning avardada silmaringi, võimaldatakse õpilastel käia kontsertidel ja teatrietendustel nii koolis kui ka väljaspool kooli. Enese ja kaaslaste hindamise kaudu õpitakse tundma üksteise võimeid, oskusi ning eripära.

II kooliastme õppetegevused:

- ühe- ja kahehäälsuse rakendamine laulmisel;
- kahe- või kolmehäälselt laulmine kooris;
- relatiivsete helikõrguste (astmete) kasutamine laulude õppimisel;
- pillimänguuskuste arendamine ja rakendamine erinevates pillikoosseisudes;
- kuulatud muusikapalade iseloomustamine, tuginedes muusika väljendusvahenditele ja oskussõnavarale;
- eri rahvaste tantsude karakteri väljendamine liikumises;
- muusika väljendusvahendite kasutamine erinevates muusikalistes tegevustes;
- esinemisvõimaluste pakkumine ning loomingulise eneseväljenduse toetamine;
- teatris, kontserdil ja muuseumis käimine ning õppekäigud (helistuudiod, raamatukogud, muusikakoolid jne).

II kooliastme õpilasele omast teadmishimu ning aktiivsust rakendatakse kõigis muusikalistes tegevustes. Selles eas tähtsustub töö õpilaste individuaalsete muusikaliste võimete arendamisel ning rakendamisel erinevates muusikalistes tegevustes. Olulised tegevused on selleski kooliastmes laulmine ja pillimäng. Klassitunnis lauldakse *a cappella* ja saatega ühe- ja kahehäälselt, kooris kahe- ja kolmehäälselt. Süvendatakse pillimänguuskusi erinevates pillikoosseisudes ning arendatakse edasi 6-keelse väikekandle või plokkflöödi mänguvõtteid. Liikumistegevuse põhirõhk on eesti rahvatantsudel ning teiste rahvaste muusika karakteri väljendamisel liikumise kaudu. Muusikalist mõtlemist ja loovust arendatakse muusikalise omaloomingu kaudu. Muusikat kuulates arendatakse muusikalist analüüsivõimet ja võrdlusoskust. Tähtsustub muusika oskussõnade kasutamine muusikapalade analüüsides ning oma arvamuse põhjendamine vestlustes. Kõigis muusikalistes tegevustes rakendatakse õpitud teadmisi ja oskusi, s.o muusikalist kirjaoskust, mida omandatakse muusikaliste tegevuste kaudu. Õpilaste eneseväljendusoskust arendatakse nii muusikatunnis kui ka klassi- ja koolivälises tegevuses (koorid, solistid, erinevad pillikoosseisud jm). Et saada kuulamiskogemust, kujundada kontserdikultuuri ning avardada silmaringi, käiakse kontsertidel ja muusikaetendustel ning osaletakse erinevatel õppekäikudel. Enese ja kaaslaste hindamise kaudu õpitakse tundma üksteise võimeid, oskusi ning eripära.

2.1.4. Hindamine

Hindamisel lähtutakse vastavatest õppekava üldosa sätetest. Muusikaõpetuses annab hindamine tagasisidet õpilase võimekuse ja tema individuaalse arengu kohta, on lähtekohaks järgneva õppe kujundamisele, stimuleerib ning motiveerib õpilast parematele tulemustele ja enesearendusele. Hinnatakse õpilase teadmiste ja oskuste rakendamist muusikalistes tegevustes, arvestades ainekavas taotletavaid õpitulemusi. Hindamine sisaldab kõiki muusikaõpetuse komponente: laulmist, pillimängu, muusikalist liikumist, omaloomingut, muusika kuulamist ja muusikalugu, muusikalist kirjaoskust ning ka õpilase aktiivsust, tunnist osavõttu, hinnangut enese ja kaasõpilaste osalemisele ning saavutustele õppes. Kirjalikke ülesandeid hinnates arvestatakse eelkõige töö sisu, kuid parandatakse ka õigekirjavead, mida hindamisel ei arvestata. Õpilase aktiivset osalemist koolikooris, silmapaistvat esinemist kooliüritustel ning kooli esindamist konkurssidel ja võistlustel arvestatakse õppetegevuse osana kokkuvõtval hindamisel. Õpitulemusi hinnatakse suuliste sõnaliste ning numbriliste hinnetega. Õpitulemuste kontrollimise vormid on mitmekesised ning vastavuses õpitulemustega. Õpilane peab teadma, mida ja millal hinnatakse, mis hindamisvahendeid kasutatakse ning mis on hindamise kriteeriumid.

I kooliastmes hinnatakse peamiselt muusikalisi tegevusi: laulmist, pillimängu ja loovtegevusi.

II kooliastmes on suurem kaal muusikaliste teadmiste ning oskuste kasutamisel muusikalistes tegevustes.

2.1.5. Füüsiline õpikeskkond

Õppeprotsessis on võimalik kasutada järgmisi vahendeid: naturaalklaver (3tk)ja klaveritool, süntesaator, muusikakeskus, noodijoonestikuga tahvel, noodipuldid, rändnoot, astmetabel, klaviatuuritabel, internetiühenduse ja helikaardiga arvuti.

Õpet korraldatakse klassis, kus on võimalik kasutada rühmatööd ja liikumiseks vajalikke pindu.

Õppeprotsessis võimaldatakse instrumentaariumi (Orffi instrumentarium, plokkflöödid või 6-keelsed väikekanded, kitarrid, käsikellad) õpilastele musitseerimiseks.

Õppeprotsessis võimaldatakse kasutada fonoteeki (CD-d, DVD-d, VHS-d).

2.2. I kooliaste

2.2.1. Õpitulemused I kooliastme lõpuks

3. klassi lõpetaja:

- osaleb meeleldi muusikalistes tegevustes: laulmises, pillimängus, muusika kuulamises ja liikumises;
- laulab loomuliku häälega üksinda ja koos teistega klassis ning ühe- ja/või kahehäälses kooris; mõistab laulupeo tähendust;
- laulab eesti rahvalaule (sh regilaule) ning peast oma kooliastme ühislaule;
- laulab melodiat käemärkide, astmetrepi ja noodipildi järgi ning kasutab relatiivseid helikõrgusi (astmeid);
- lähtub muusikat esitades selle sisust ja meeleolust;
- rakendab pillimängu kaasmängudes;
- kasutab muusikalisi teadmisi kõigis muusikalistes tegevustes;
- kirjeldab suunavate küsimuste järgi ning omandatud muusika oskussõnadega kuulatavat muusikat;
- väärtustab enese ja teiste loomingut.

2.2.2. Õpitulemused ja rõhuasetused õppesisu käsitlemisel I kooliastmes klassiti

1. Laulmine

Õpitulemused I kooliastme lõpuks	Rõhuasetused õppesisu käsitlemisel klassiti
Laulab loomuliku kehahoiu ja hingamise vaba tooni tekitamise ja selge diktsiooniga ning emotsionaalselt üksi ja rühmas.	<p>1. klass Õpilaste vokaalsete võimete arendamine rühmas laulmisel. Õige keha hoiaku, hingamise ja diktsiooni kujundamine. Hingamisharjutused.</p> <p>2. klass Õpilaste vokaalsete võimete arendamine rühmas laulmisel. Õige keha hoiaku, hingamise ja diktsiooni teadlik jälgimine.</p> <p>3. klass Õpilaste vokaalsete võimete arendamine rühmas ja individuaalsel laulmisel. Õige keha hoiaku, hingamise ja diktsiooni teadlik jälgimine.</p>
Mõistab ja väljendab lauldes muusika sisu ja meeleolu.	<p>1. klass Tutvumine muusikale iseloomuliku väljendusviisidega. Dünaamika põhimõisted: vaikselt, valjult.</p> <p>2. klass Dünaamika mõisted <i>forte</i>, <i>piano</i>. Helikõrgused. Laulmine.</p> <p>3. klass Erinevat liiki muusika kuulamine ja iseloomustamine. Tempo tajumine.</p>
Laulab meloodiat käemärkide, astmetreppi ja noodipildi järgi ning kasutab relatiivseid helikõrgusi.	<p>1. klass Astmete SO, MI, RA, LE, JO tundmaõppimine kuulamise, käemärkide, rütmistatud astmenoodi järgi.</p> <p>2. klass Astmete RA₁, SO₁, JO¹, NA, DI tundmaõppimine kuulamise, käemärkide, rütmistatud astmenoodi järgi.</p> <p>3. klass Astmemudelite (SO-MI, SO-RA, SO-MI-RA jne.) tajumine kuulamise, käemärkide, rütmistatud astmenoodi järgi.</p>
Laulab eakohaseid laste-, mängu- ja mudellaule, kaanoneid ning eesti ja teiste rahvaste laule.	<p>1. klassile eakohaseid laste-, mängu- ja mudellaule, kaanonid ning eesti ja teiste rahvaste laulud.</p> <p>2. klassile eakohaseid laste-, mängu- ja mudellaule, kaanonid ning eesti ja teiste rahvaste laulud.</p> <p>3. klassile eakohaseid laste-, mängu- ja mudellaule, kaanonid ning eesti ja teiste rahvaste laulud.</p>
Laulab peast kooliastme ühislaulu: „Eesti hümn“ (F. Pacius), „Mu koduke“ (A. Kiiss),	1. klass

<p>„Tiliseb, tiliseb aisakell“ (L. Wirkhaus); lastelaulud „Lapsed, tuppa“, „Teele, tee, kurekesed“, „Kevadel“ (Juba linnukesed ....), „Kevadpidu“ (Elagu kõik ....).</p>	<p>“Eesti hümn” (F. Pacius), “Mu koduke”(A. Kiiss) , lastelaul “Lapsed tuppa”. 2. klass “Eesti hümn”(F. Pacius), lastelaulud “Teele tee kurekesed”, “Tiliseb tiliseb aisakell” (L. Wirkhaus). 3. klass “Eesti hümn”(F. Pacius), “Kevadpidu” (Elagu kõik...), “Kevadel” (Juba linnukesed...).</p>
--	--

2. Pillimäng

Õpitulemused I kooliastme lõpuks	Rõhuasetused õppesisu käsitlemisel klassiti
<p>Kasutab keha-, rütmi- ja plaatpille lihtsamates kaasmängudes ja/või <i>ostinato'des</i>. On omandanud plokkflöödi esmased mänguvõtmed ning kasutab neid musitseerides.</p>	<p>1. klass Orffi pedagoogika – kaasmängud, <i>ostinatod</i>, meloodilis-rütmilised improvisatsioonid. Rütminäringud – rütmirondo, rütmikett, rütmilis-meloodilised küsimus-vastus motiivid. 2. klass Orffi pedagoogika. Seoses pillimänguga viiulivõtme, tähtnimede ja nende asukoha tundmaõppimine noodijoonestikul. Tähtnimede kasutamine plaatpillide ja plokkflöödi omandamisel. 3. klass Orffi pedagoogika. Plokkflöödi kasutamine musitseerimisel.</p>
<p>Väljendab pillimängus muusika sisu ja meeleolu.</p>	<p>1. klass Pillimängus muusika sisu ja meeleolu erinevad väljendamise võimalused. Käte ning jalgadega rütmi kaasa löömine. 2. klass Pillimängus muusika sisu ja meeleolu väljendamine, kasutades dünaamikat: <i>forte-piano</i>. Uued rütmipillid. 3. klass Pillimängus muusika sisu ja meeleolu väljendamine, kasutades iseseisvalt dünaamikat. Rütmissaate väljamõtlemine.</p>

3. Muusikaline liikumine

Õpitulemused I kooliastme lõpuks	Rõhuasetused õppesisu käsitlemisel klassiti
----------------------------------	---

Tunnetab ning väljendab muusika sisu, meeleolu ja ülesehitust liikumise kaudu.	1. klass Erineva tempo järgi muusika eristamine ja selle järgi tempos liikumine. 2. klass Liikumine erinevates rütmides: valss, marss, polka. 3. klass liikumine kahelögilises ning kolmelögilises taktimõõdus.
Tantsib eesti laulu- ja ringmänge.	1., 2. ja 3. klass Eesti laulu- ja ringmängude tantsimine („Kaks sammu sissepoole“, „Tarkade maa“jne).

4. Omalooming

Õpitulemused I kooliastme lõpuks	Rõhuasetused õppesisu käsitlemisel klassiti
Loob lihtsaid rütmilisi kaasmänge keha-, rütmi- ja plaatpillidel.	1. klass Lihtsate rütmiliste kaasmängude loomine keha-, rütmi- ja plaatpillidel. 2. klass Lihtsate rütmiliste kaasmängude loomine keha-, rütmi- ja plaatpillidel. Rütmilis-meloodilised improvisatsioonid. 3. klass Lihtsate rütmiliste kaasmängude loomine keha-, rütmi- ja plaatpillidel. Lihtsate rütmipillide valmistamine.
Kasutab lihtsates kaasmängudes astmemudeleid.	1., 2. ja 3. klass Käemärkidega erinevate astmenimede näitamine ja kasutamine kaasmängudes õpitu piires.
Loob lihtsamaid tekste: liisusalme, regivärsse, laulusõnu jne.	1. klass Lihtsamate liisusalvide loomine. 2. klass Lihtsamate regivärsside loomine. 3. klass Lihtsamate laulutekstide loomine.
Kasutab loovliikumist muusika meeleolu väljendamiseks.	1. klass Muusika meeleolu edasi andmine loovliikumise kaudu vabas vormis. 2. klass Tantsuliikumiste väljamõtlemine eri rütmidele. 3. klass Loovliikumise kavandamine muusika meeleolu

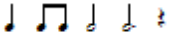
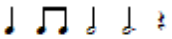
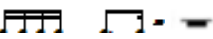
	väljendamiseks ja selle kasutamine.
--	-------------------------------------

5. Muusika kuulamine ja muusikalugu

Õpitulemused I kooliastme lõpuks	Rõhuasetused õppesisu käsitlemisel klassiti
On tutvunud karakterpalu kuulates muusika väljendusvahenditega (meloodia, rütm, tempo, dünaamika ja muusikapala ülesehitus).	1. klass Meloodia, rütm, tempo. Tutvumine erinevate karakterpaladega 2. klass Uued oskussõnad muusika kirjeldamiseks. Tutvumine erinevate karakterpaladega 3. klass Meloodia, rütm, tempo, dünaamika ja muusikapala ülesehitus. Tutvumine erinevate karakterpaladega
Eristab kuuldelisel laulu ja pillimuusikat.	1. klass Instrumentaal- ja vokaalmuusika eristamine 2. klass Kuulmise järgi erinevad pillide äratundmine. 3. klass Peamiste hääleliikide eristamine.
Eristab kuuldeliselt marssi, valssi ja polkad.	1. klass Erinevaid žanride tutvustamine. 2. klass Kahe- ning kolmeosalise taktimõõdu eristamine (muusikapalad ja tantsud) 3. klass Kuuldeliselt marsi, valsi ja polka eristamine.
On tutvunud eesti rahvalaulu ja rahvapillidega (kannel, Hiiu kannel, lõõtspill, torupill, sarvepill, vilepill).	1. klass Eesti rahvalaulud: „Linnukesed“, „Kus on minu koduke?“, „Tihane“. 2. klass Eesti rahvalaulud: „Laula, laula kuukene“, „Sokukene“, „Päkapikk“. Lõõtspill, torupill, kannel, Hiiu kannel. 3. klass Eesti rahvalaulud: „Karjapoiss“, „Laulu mõju“, „Kaera-Jaan“. Sarvepill, vilepill.
Kirjeldab ning iseloomustab kuulatava muusikapala meeleolu ja karakterit, kasutades õpitud oskussõnavara.	1. klass Kuulatud muusika kirjeldamine vabas vormis. 2. klass Kuulatud muusika meeleolu ja karakteri kirjeldamine.

	3. klass Kuulatud muusika meeleolu ja karakteri kirjeldamine, tuues esile erinevad kontrastid muusikas.
Väljendab muusika meeleolu ja karakterit kunstiliste vahenditega.	1. klass Muusikapala järgi pildi joonistamine. 2. klass Muusikameeleolu kirjeldamine joonistades 3. klass Muusika meeleolu ja karakteri väljendamine vabalt valitud kunstiliste vahenditega.
Tutvumine heliloomingu autoritega.	1. klass Tunneb mõisteid helilooja, luuletaja 2. klass Tutvub erinevate heliloojate ja esitajate loominguga. 3. klass Tutvub erinevate heliloojate ja esitajate loominguga.

6. Muusikaline kirjaoskus

Õpitulemused I kooliastme lõpuks	Rõhuasetused õppesisu käsitlemisel klassiti
Mõistab allolevate helivältuste, rütmifiguuride ja pauside tähendust ning kasutab neid muusikalistes tegevustes 	1. klass Noodivältused, paus, rütmifiguurid: 2. klass Noodivältused, paus, rütmifiguurid: 3. klass Rütmifiguurid ja paus:
Mõistab 2- ja 3-osalise taktimõõdu tähendust ning arvestab neid musitseerides.	1., 2. ja 3. klass 2- ja 3-osalise taktimõõdu kasutamine musitseerimisel.
Tajub ja õpib laulma astmemudeleid erinevates kõrguspositsioonides. Mõistab JO-võtme tähendust ning kasutab seda noodist lauldes. Õpib lauldes tundma JO- ja RA-astmerida.	1. klass Astmemodelite laulmine erinevates kõrguspositsioonides: astmetel SO, MI, RA, (JO) põhinevad mudelid. 2. klass Astmemodelite laulmine erinevates kõrguspositsioonides: astmetel SO, MI, RA, LE, JO, RA ₁ , SO ₁ põhinevad mudelid. JO-võtme tähenduse mõistmine ning noodist lauldes kasutamine.

	3. klass Astmemudelite laulmine erinevates kõrguspositsioonides: astmetel SO, MI, RA, LE, JO, RA ₁ , SO ₁ , JO ¹ , NA, DI põhinevad mudelid. JO- ja RA- astmerida (duur ja moll) seoses lauludega
Mõistab allolevate oskussõnade tähendust ja kasutab neid praktikas: meetrum, takt, taktimõõt, taktijoon, lõpujoon, noodijoonestik, noodipea, noodivars, astmerida, astmetrepp, punkt noodivältuse pikendajana.	1. klass Takt, taktimõõt, taktijoon, lõpujoon, noodijoonestik, noodipea, noodivars. 2. klass Astmerida, astmetrepp, punkt noodivältuse pikendajana. 3. klass Meetrum, takt, taktimõõt, taktijoon, lõpujoon
Mõistab allolevate oskussõnade tähendust ja kasutab neid praktikas: koorijuht, koor, ansambel, solist, eeslaulja, rahvalaul, rahvapill, rahvatants, dirigent, orkester, helilooja, sõnade autor.	1. klass Rahvalaul, rahvapill, rahvatants. 2. klass Dirigent, orkester, helilooja, sõnade autor. 3. klass Koorijuht, koor, ansambel, eeslaulja.
Mõistab allolevate oskussõnade tähendust ja kasutab neid praktikas: muusikapala, salm, refrään, kaanon, marss, polka, valss, <i>ostinato</i> , kaasmäng, eelmäng, vahemäng.	1. klass Marss, polka, valss, muusikapala. 2. klass Eelmäng, vahemäng, kaasmäng, <i>ostinato</i> . 3. klass Salm, refrään, kaanon
Mõistab allolevate oskussõnade tähendust ja kasutab neid praktikas: rütm, meloodia, tempo, kõlavärv, vaikselt, valjult, <i>piano</i> , <i>forte</i> , fermaat.	1. klass Rütm, meloodia 2. klass Tempo, kõlavärv, vaikel, valjult. 3. klass <i>Piano</i> , <i>forte</i> , fermaat.
Mõistab allolevate oskussõnade tähendust ja kasutab neid praktikas: laulurepertuaariga tutvustatakse märke <i>latern</i> , <i>segno</i> , <i>volt</i> .	1. klass <i>latern</i> 2. klass <i>Segno</i> . 3. klass <i>Volt</i> .

7. Õppekäigud

Õpitulemused I kooliastme lõpuks	Rõhuasetused õppesisu käsitlemisel klassiti
Kirjeldab kogetud muusikaelamusi ning avaldab nende kohta arvamust suulisel või muul looval viisil.	1. klass Õppekäikudel kogetud muusikaelamuste kirjeldamine ning nende kohta arvamuse avaldamine suuliselt.

	<p>2.klass Õppekäikudel kogetud muusikaelamuste kirjeldamine ning nende kohta arvamuse avaldamine suuliselt ning mingil kunstilisel viisil</p> <p>3. klass Õppekäikudel kogetud muusikaelamuste kirjeldamine ning nende kohta arvamuse avaldamine suuliselt ja kirjalikult ning vabalt valitud looval (kunstilisel) viisil.</p>
Kasutab arvamust väljendades muusikalist oskussõnavara.	<p>1. klass Suuliselt arvamuse väljendamine, kasutades seni õpitud muusikalist oskussõnavara.</p> <p>2. klass Suuliselt arvamuse väljendamine, kasutades seni õpitud muusikalist oskussõnavara.</p> <p>3. klass Suuliselt ja kirjalikult arvamuse väljendamine, kasutades seni õpitud muusikalist oskussõnavara.</p>

2.3. II kooliaste

2.3.1. Õpitulemused II kooliastme lõpuks

6. klassi lõpetaja:

osaleb meeleldi muusikalistes tegevustes: laulmises, pillimängus, muusika kuulamises, liikumises; huvitub oma kooli ja kodukoha kultuurielust ning osaleb selles;

laulab ühe- või kahehäälselt klassis oma hääle omapära arvestades;

laulab koolikooris õpetaja soovitusel ja/või erinevates vokaal-instrumentaalkoosseisudes tunnis ning tunnivälises tegevuses; mõistab laulupeo traditsiooni ja tähendust;

oskab kuulata iseennast ja teisi koos musitseerides, mõistab oma panust ning toetab ja tunnustab kaaslasi;

oskab laulda eesti rahvalaulu (sh regilaulu) ning peast oma kooliastme ühislaule;

kasutab laule õppides relatiivseid helikõrgusi (astmeid);

kasutab üksinda ning koos musitseerides muusikalisi oskusi ja teadmisi;

julgeb esitada ideid ja rakendab võimetekohaselt oma loovust nii sõnalises kui ka erinevates muusikalistes eneseväljendustes, sh infotehnoloogia võimalusi kasutades;

kirjeldab ning põhjendab suunavate küsimuste ja omandatud muusika oskussõnade abil kuulatavat muusikat; mõistab autorsuse tähendust;

eristab kuuldelselt vokaal- ja instrumentaalmuusikat;

leiab iseloomulikke jooni eesti ja teiste maade rahvamuusikas.

2.3.2. Õpitulemused ja rõhuasetused õppesisu käsitlemisel II kooliastmes klassiti

1. Laulmine

Õpitulemused I kooliastme lõpuks	Rõhuasetused õppesisu käsitlemisel klassiti
<p>Laulab oma hääle omapära arvestades loomuliku kehahoiu, hingamise, selge diktsiooni ja puhta intonatsiooniga ning väljendusrikkalt; on teadlik häälehoiu vajadusest.</p> <p>Rakendab muusikalisi teadmisi ning arvestab muusika väljendusvahendeid üksi ja rühmas lauldes.</p> <p>Laulab eakohaseid ühe- ja kahehäälsid laule ja kaanoneid ning eesti ja teiste rahvaste laule.</p>	<p>4., 5. ja 6. Klass</p> <p>Laulmine klassis oma hääle omapära arvestades ühe- või kahehäälselt (kaanonid ning eesti ja teiste rahvaste laule <i>a cappella</i> ja saatega). Võimalus laulda koolikooris ja/või erinevates vokaal-instrumentaalkoosseisudes tunnis ning tunnivälises tegevuses. Laulupeo traditsiooni ja tähenduse mõistmine.</p>
<p>Seostab relatiivseid helikõrgusi (astmeid) absoluutsete helikõrgustega g-g²</p>	<p>4. klass</p> <p>Meloodiate laulmine relatiivseid helikõrgusi kasutades käemärkide, rütmistatud astmenoodi järgi ja noodijoonestikul erinevates kõrguspositsioonides (SO, MI, RA, JO, RA₁, SO₁, JO¹, LE, NA, DI).</p> <p>5. ja 6. Klass</p> <p>Meloodiate laulmine relatiivseid helikõrgusi kasutades käemärkide, rütmistatud astmenoodi järgi ja noodijoonestikul erinevates kõrguspositsioonides (SO, MI, RA, JO, RA₁, SO₁, JO¹, LE, NA, DI). Duur- ja moll helilaad ning duur- ja moll kolmkõla seoses lauludega.</p>
<p>Laulab peast kooliastme ühislaule: „Eesti hümn“ (F. Pacius), „Eesti lipp“ (E. Võrk), „Kas tunned maad“ (J. Berat), „Kungla rahvas“ (K. A. Hermann), „Mu isamaa armas“ (saksa rahvalaul), „Meil aiaäärne tänavas“ (eesti rahvalaul), „Püha öö“ (F. Gruber).</p>	<p>4. klass</p> <p>„Eesti hümn“ (F. Pacius), „Kungla rahvas“ (K. A. Hermann), „Püha öö“ (F. Gruber).</p> <p>5. klass</p> <p>„Eesti hümn“ (F. Pacius), „Meil aiaäärne tänavas“ (eesti rahva laul), „Kas tunned maad“ (J. Berat),</p> <p>6. klass</p> <p>„Eesti hümn“ (F. Pacius), „Eesti lipp“ (E. Võrk), „Mu isamaa armas“ (saksa rahvalaul),</p>

2. Pillimäng

Õpitulemused II kooliastme lõpuks	Rõhuasetused õppesisu käsitlemisel klassiti
<p>Kasutab keha-, rütmi- ja plaatpille kaasmängudes ja/või <i>ostinato</i>'des.</p> <p>Rakendab musitseerides 6-keelse väikekandle või plokkflöödi mänguvõtteid.</p>	<p>4. klass</p> <p>Orffi pedagoogika – kaasmängud, <i>ostinatod</i>, meloodilis-rütmilised improvisatsioonid. Rütmi- ja rütmimängud – rütmirondo, rütmikett, rütmilis-</p>

Seostab absoluutseid helikõrgusi pillimänguga. Kasutab pillimängus muusikalisi teadmisi ja oskusi.	meloodilised küsimus-vastus motiivid. Absoluutse süsteemi kasutamine pillimängus. Süvendatult pilli õppinud õpilaste rakendamine musitseerimisel. 5. klass Helistikke ja toonika kolmkõlade C-duur, a-moll seostamine pillimänguga. 6. klass Helistikke G-duur, e-moll ning F-duur ja d-moll seostamine pillimänguga.
---	--

3. Muusikaline liikumine

Õpitulemused II kooliastme lõpuks	Rõhuasetused õppesisu käsitlemisel klassiti
Tunnetab ja väljendab liikumises meloodiat, rütmi, tempot, dünaamikat ning vormi. Tantsib eesti laulu- ja ringmänge. Väljendab liikumise kaudu eri maade rahvamuusikale (sh rahvatantsudele) iseloomulikke karaktereid.	4. klass Orffi pedagoogika. Eesti laulu- ja ringmängud. 5. klass Orffi pedagoogika. Eesti rahvatantsud. 6. klass Orffi pedagoogika. Eri maade rahvamuusikale (sh rahvatantsudele) iseloomulike karakterite väljendamine: Suurbritannia, Iiri, Poola, Austria, Ungari, Saksa, Soome, Läti, Leedu, Rootsi, Norra.

4. Omalooming

Õpitulemused II kooliastme lõpuks	Rõhuasetused õppesisu käsitlemisel klassiti
Loob rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, kaasmänge ja/või <i>ostinato</i> 'sid keha-, rütmi- ja plaatpillidel. Kasutab improvisatsioonides astmemudeleid. Loob tekste: regivärsse, lihtsamaid laulusõnu jne. Kasutab muusika karakteri ja meeleolu väljendamiseks loovliikumist.	4. klass Orffi pedagoogika –omaloomingulised kaasmängud, tekstid, muusikaline liikumine; rütmilis-meloodilised improvisatsioonid. Omaloomingus üksinda ning koos musitseerides omandatud muusikaliste oskuste ja teadmiste kasutamine. Lihtsamate pillide valmistamine. 5. klass Ideede esitamine ja oma loovuse võimetekohane rakendamine nii sõnalises kui ka erinevates muusikalistes eneseväljendustes.

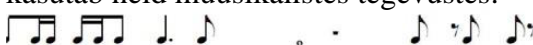
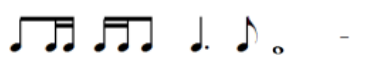
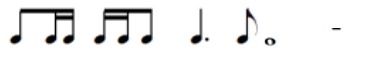
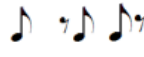
	6. klass Infotehnoloogia võimaluste kasutamine ideede esitamisel ja oma loovuse võimetekohasel rakendamisel nii sõnaliselt kui ka erinevates muusikalistes eneseväljendustes.
--	--

5. Muusika kuulamine ja muusikalugu

Õpitulemused II kooliastme lõpuks	Rõhuasetused õppesisu käsitlemisel klassiti
Kuulab ja eristab muusikapalades muusika väljendusvahendeid: meloodiat, rütmi, tempot, dünaamikat, tämbrit ja vormi. Iseloomustab kuulatavat muusikapala ning põhjendab oma arvamust, kasutades muusika oskussõnavara.	4. klass Erinevates muusikapalades muusika väljendusvahendite kuulamine ja eristamine: meloodia, rütm, tempo. Kuulatava muusikapala iseloomustamine ja põhjendamine kasutades õpitud oskussõnavara. 5. klass Erinevates muusikapalades muusika väljendusvahendite kuulamine ja eristamine: dünaamika, tämber. Kuulatava muusikapala iseloomustamine ja põhjendamine kasutades õpitud oskussõnavara. 6. klass Erinevates muusikapalades muusika väljendusvahendite kuulamine ja eristamine: vorm. Kuulatava muusikapala iseloomustamine ja põhjendamine kasutades õpitud oskussõnavara.
Kuulab ning võrdleb vokaalmuusikat: hääleliike (sopran, metsosopran, alt, tenor, bariton, bass), kooriliike (laste-, poiste-, mees-, nais-, segakoor); koore ja dirigente kodukohas; tuntumaid Eesti koore; teab Eesti laulupidude traditsiooni	4. klass Sopran metsosopran, alt, tenor, baritone, bass. 5. klass Kooriliigid (laste-, poiste-, mees-, nais-, segakoor). Tuntumad Eesti koorid. Eesti laulupidude traditsioonid. 6. klass Laulupeo traditsioon. Eesti heliloojad.
Kuulab ning eristab instrumentaalmuusikat: pillirühmi (klahv-, keel-, puhk- ja löökpillid) ja sümfooniaorkestrit	4. klass Klahv-, keel-, puhk- ja löökpillid 5. klass Sümfooniaorkester, dirigent. 6. klass Eesti orkestrimuusika ja heliloojad.
Tunneb ja eristab eesti rahvamuusikat: rahvalaulu, -pille, -tantse; oskab nimetada eesti rahvamuusika suursündmusi	4. klass Eesti rahvalaulud. 5. klass

	Eesti rahvapillid ja –tantsud. 6. klass Eesti rahvamuusika suursündmused.
Teadvustab muusikateoste autorikaitse vajalikkust ning on tutvunud sellega kaasnevate õiguste ja kohustustega.	4., 5. ja 6. Klass Autorluse mõiste. Muusikanäidete leidmine internetist ja nende korrektne kasutamine.

6. Muusikaline kirjaoskus

Õpitulemused II kooliastme lõpuks	Rõhuasetused õppesisu käsitlemisel klassiti
<p>Mõistab allolevate helivältuste , rütmifiguuride ja pauside tähendust ning kasutab neid muusikalistes tegevustes:</p> <p>Mõistab taktimõõtude 2/4 , 3/4 , 4/4 ja eeltakti tähendust ning arvestab neid musitseerides.</p> <p>Kasutab laule õppides relatiivseid helikõrgusi (astmeid) ning seostab neid absoluutsete helikõrgustega (tähtnimedega).</p> <p>Mõistab viiulivõtme ja absoluutsete helikõrguste g-g2 tähendust ning kasutab neid musitseerides.</p> <p>Mõistab duur-, moll-helilaadi ja helistike C- a, G-e, F-d tähendust ning kasutab neid musitseerides</p>	<p>4. klass Noodivältused, rütmifiguurid ja pausid:</p> <p>2/4,3/4 ja 4/4 taktimõõtude tähenduse mõistmine ja arvestamine musitseerimisel. Noodist astmetel SO, MI, RA, JO, RA₁, SO₁, JO¹, LE, NA, DI laulmine, käemärkide, rütmistatud astmenoodi järgi ja noodijoonestikul erinevates kõrguspositsioonides</p> <p>5. klass Noodivältused, rütmifiguurid ja pausid:</p> <p>Helilaadi ja helistiku eristamine ja kasutamine, helistikud C – a, G – e, F – d, ; Noodist astmetel SO, MI, RA, JO, RA₁, SO₁, JO¹, LE, NA, DI laulmine, käemärkide, rütmistatud astmenoodi järgi ja noodijoonestikul erinevates kõrguspositsioonides.</p> <p>6. klass Rütmifiguurid: Helistikud. Kaheksandik taktimõõdu tutvustamine laulurepertuaarist tulenevalt.</p>
<p>Mõistab allolevate oskussõnade tähendust ning kasutab neid praktikas: eeltakt, viiulivõti, klaviatuur, duur-helilaad, moll-helilaad, absoluutsed helikõrgused (tähtnimed), helistik, toonika ehk põhiheli, helistikumärgid, juhuslikud märgid, diees, bemoll, bekarr, paralleelhelistikud</p>	<p>4. klass Eeltakt, viiulivõti, klaviatuur, duur-helilaad, moll-helilaad.</p> <p>5. klass Absoluutsed helikõrgused (tähtnimed), helistik, toonika ehk põhiheli, helistikumärgid, juhuslikud märgid. Diees, bemoll, bekarr, paralleelhelistikud.</p>

	6. klass 4. ja 5. klassis õpitu kordamine.
Mõistab allolevate oskussõnade tähendust ning kasutab neid praktikas: ☐ vokaalmuusika, soololaul, koorilaul, instrumentaalmuusika, interpreet, improvisatsioon, tämber, hääleliigid (sopran, metsosopran, alt, tenor, bariton, bass), pilliliigid (keelpillid, puhkpillid, löökpillid, klahvpillid, eesti rahvapillid) ☐ tempo, <i>andante</i> , <i>moderato</i> , <i>allegro</i> , <i>largo</i> , <i>ritenuto</i> , <i>accelerando</i> , dünaamika, <i>piano</i> , <i>forte</i> , <i>mezzopiano</i> , <i>mezzoforte</i> , <i>pianissimo</i> , <i>fortissimo</i> , <i>crescendo</i> , <i>diminuendo</i>	4. klass Vokaalmuusika, soololaul, koorilaul, instrumentaalmuusika, interpreet, improvisatsioon. Tämber, hääleliigid (sopran, metsosopran, alt, tenor, bariton, bass), pilliliigid (keelpillid, puhkpillid, löökpillid, klahvpillid, eesti rahvapillid). 5. klass Tempo: <i>andante</i> , <i>moderato</i> , <i>allegro</i> , <i>largo</i> , <i>ritenuto</i> . Dünaamika: <i>piano</i> , <i>forte</i> , <i>mezzopiano</i> , <i>mezzoforte</i> , <i>pianissimo</i> , <i>fortissimo</i> , <i>crescendo</i> , <i>diminuendo</i> . 6. klass 4. ja 5. klassis õpitu kordamine.

7. Õppekäigud

Õpitulemused II kooliastme lõpuks	Rõhuasetused õppesisu käsitlemisel klassiti
Arutleb ja avaldab oma arvamust muusikaelamuste kohta suulisel, kirjalikul või muul looval viisil.	4., 5. ja 6. klass Suuliselt, kirjalikult ja muul looval viisil (visuaalne kunst, dramatiseering, loovliikumine jms) oma arvamuse väljendamine, kasutades seni õpitud muusikalist oskussõnavara.

3. KUNSTIÕPETUS

3.1. Üldalused

3.1.1. Õppe- ja kasvatuseesmärgid

II kooliastme lõpuks õpilane:

- tunnetab oma kunstivõimeid ja -huve; väljendab visuaalsete vahenditega oma mõtteid, ideid ja teadmisi; loovülesandeid lahendades visandab ja kavandab;
- kujutab ja kujundab nii vaatluste kui ka oma ideede põhjal, kasutades visuaalse kompositsiooni baasoskusi;
- rakendab erinevaid kunstitehnikaid (maal, joonistus, kollaaž, skulptuur, foto, video, digitaalgraafika, animatsioon jne);
- analüüsib nüüdiskunsti teoseid, märkab erinevaid vorme ja sõnumeid, leiab seoseid tänapäeva eluga ning on avatud erinevate kultuuriilmingute suhtes;
- mõistab tehismaailma ja selle kasutaja suhet; peab silmas eesmärgipärasust, uuenduslikkust, esteetilisust ja ökoloogilisust;

- mõistab kultuuriväärtuste ja -keskkonna kaitse olulisust;
- leiab infot kunstiraamatutest ja eri teabeallikatest, uurib ja võrdleb eri ajastute kunstiteoseid;
- märkab sõnumeid, analüüsides meediat ja reklaami; arutleb visuaalse infoga seotud nähtuste üle ruumilises ja virtuaalses keskkonnas. Tegutseb eetiliselt ja ohutult nii reaalses kui ka virtuaalses kultuurikeskkonnas.

3.1.2. Õppeaine kirjeldus

Kunstiõppe siht on omandada visuaalne haridus ning arendada mõtlemis-, koostöö- ja eneseväljendusoskusi, et toetada isiksuslikku arengut ning toimetulekut tänapäevases mitmekultuurilises muutuvast maailmas.

Aine õppimise osad on:

- uurimine ja oma ideede arendamine;
- väljendusvahendite loov arendamine;
- mõtestamine ja refleksioon.

Õpilase loova ning iseseisva mõtlemisioskuse arendamine ja uute teadmiste omandamine kinnistuvad praktilise loovtegevuse kaudu. Oluline on avastada ja luua seoseid teistesõppeainetes käsitletavate ajastute ja teemadega. Nii ajaloo kui ka nüüdiskunsti mõistmisele annavad aluse õppekäigud muuseumidesse ja galeriidesse. Peamine on luua sild mineviku ja nüüdisaja nähtuste vahel. Kõigi teemade käsitlemisel tuuakse võimalikult palju näiteid kunstist ja visuaalsest kultuurist Eestis. Kunst kui õppeaine on oma olemuselt mittelineaarne, õppesisu punkte käsitletakse õppes omavahel tihedalt põimunult. Nende võimalike kombinatsioonide lõputu arv eeldab õpetaja loovust ja teadlikkust valikute tegemisel. Kunstiõppes on kesksel kohal õpilase aktiivne tegutsemine – uurimuslik tutvumine nähtuste ja seostega ning uute teadmiste saamine või rakendamine praktilises loomingulises töös. Nii kujutamise kui kujundamise ülesannetes puututakse alati kokku teose ülesehituse ja vormiküsimustega, teose loomine toob sisse tehnikate ja tehnoloogia-küsimused. Ülesannete ainestik või kontekst tuleb igapäevaelust või kunstiajaloo-st. See pakub võimalust nii infootsinguks kui ka teoste võrdlemiseks. Praktilise töö eel, ajal ja/või järel arutletakse teose sisu, vormi, sõnumite ja tõlgenduste üle.

3.1.3 Ainesisene lõiming

Kunstitunnid arendavad õpilast samamoodi tasa-targu, nagu seda teevad kõik õppeained. Erinevalt teistest peaksid mõisted pähe jääma mitte tuupimise, tunnikontrollide ja testidega, vaid töö käigus. Mitmed ainekavas olevad mõisted on mõeldud eelkõige õpetajale. Tunnis on siiski tarvis kasutada õigeid termineid.

Ruum ja vorm

I kooliastmes loobutakse maapinna joonistamisest pildi allserva, õpitakse, et eespool olev võib varjata tagumist, viimane ei asu ülalpool. Samal ajal tehakse kindlaks kõigi objektide ja olendite iseloomulikud tunnused, loobutakse aegamisi „lasteaia-kujutisest” (päikeseneljandik paremal üleval, kahest pallist koosnev istuv jänes, aknaruut ristraami ja kaare-kardinatega jne). Meisterdatakse, joonistatakse ja värvitakse tuttavaid asju, kujutatakse erinevaid aasta-aegu, tutvutakse lihtsamate proportsioonireeglitega. Pilt on kui visuaalne jutustus, olgu tegu koomiksi, maali, joonistuse, illustratsiooni või koguni animatsiooniga või fotoseeriaga. Kolmandaks klassiks saavad selgeks mõisted dekoratsioon, kompositsioon (või vähemalt paigutus), liikumine, asend, ruumiline, silmapiir, suurusuhted (st proportsioon), taust, pea- ja kõrvaltegelased, vaikelu jt.

II kooliastmes uuritakse kujutatavaid objekte täpsemalt. Õpilasele saab selgeks, et objekti asukohast, suurusest ja suhtest ümbritsevaga sõltubpeale muu ka teose emotsioon. Kõrvutatakse ja võrreldakse erinevaid eeskujusid, õpitakse tundma lugude ja sõnumite edastamise võtteid,

otsitakse parimat viisi isikliku seisukoha, soovi või tunde väljendamiseks. Loomulikult eelnevad lõpliku otsuse tegemisele kavandid ja visandid, mida arutatakse nii omavahel kui ka õpetajaga. Tasapindsesse töösse lisandub kolmas mõõde, tekib ruumilisus, pildiruum. Esi-, kesk- ja tagaplaanist jääb väheks. Õhuperspektiivi, aksonomeetria, lihtsate perspektiivireeglite (tuumpunktiga tuba, tänav jms) tundmaõppimisega selles vanuseastmes saavutatakse ahhaa!-elamus. Hooneid kujutatakse ajastu või funktsiooni ning inimesi vanuse, soo ja ameti järgi erinevalt. Kuuendas klassis peaks õpilane külgvaates silma paigutama profiilis õigesse kohta ja püksitaskuni ulatuva käe täpselt öla külge. Õpilane suudab hinnata, kas valminud pildi, skulptuuri vm kompositsioon on dünaamiline või tasakaalus, kus asub dominant. Segatehnikas tööd on selles vanuses eriti sobivad. Teises astmes käsitletakse veel näiteks järgmiseid mõisteid: figuur, karikatuur, monokroomne, natüürmort, siluett, staatiline, žest, kavand (eskiis, skitseerimine).

Värv ja valgus

Esimesest kolmanda klassini õpitakse kindlalt selgeks põhivärvid ning nende segamisel tekkiv värviring, soojad ja külmad toonid ja see, et vastandvärvidest saab kokku pruuni.

Kolmanda klassi õpilane ei tohiks enam pildile värvi otse potist võtta – enne ikka segamisalusele! Aegamisi saavad selgeks värvinüansid (võilillekollane, tibukollane, meresinine, taevasinine jne). Võiks näiteks kujutada päeva ja ööd.

Neljandast kuuenda klassini täieneb kuue-värvi-ring, õpitakse toonide pehmeid üleminekuid. Valguse muutumine, õhtu ja hommik, varjud maas või seinal, ühe objekti vari teisel, vari pöördkehal – selliste õppeülesannete lahendamine aitab kaasa „nagu päriselt”- tundele, mis kainikuid ja mürsikuid innustab. Algust tehakse värvide harmoonia, kooskõla otsimisega, aga ka vastandamisega. Värvide rahvapärased (võik, raudjas, verev jt) ja mõned „välismaised” nimetused (purpur, türkiis jms) võiks sobival hetkel kõneks tulla.

Põhikooli viimases astmes oma-, langeva- ja poolvarju kujutamine ei eelda sugugi kipsvormide või natüürmordi klassikalist joonistamist. Ka peegelduse, läike ja refleksi võib omandada näiteks fotograafia või hoopis koomiksijoonistuste abil, kui valida sobiv teema. Järjest teadlikumalt rakendatakse värvi teose meeleolu, sõnumi ja mõjujõu tugevdamiseks, mistõttu mõisted värvus(värvi-)teooria, -sümboolika, -eelistus, -süsteem, nägemismeel ja -psühholoogia on käsitlemiseks igati kohased.

Skulptuur, graafika jt

I kooliastmes proovitakse läbi nii plastiliin kui savi, voolida püütakse ka ilma materjali lisamata, ühest tükist. Pildid valmivad erinevate tõmmistena, papi- ja kartulitrükk on au sees. Algust tehakse aplikatsiooni ja kollaažiga, katsetatakse akvarelli, pastelli. Voltimistööd on lihtsad: müts, ümbrik, lennuk vms. Mida rohkem erinevaid materjale, tehnikaid, võtteid ja vahendeid kasutatakse, seda kindlamalt saab edasi minna järgmisesse astmesse, kus materjale omavahel kombineeritakse nii skulptuuri-, maali- kui ka graafikatöodes. II kooliastmes on aeg katsetada materjalitrükki ja mõnd sügavtrükitehnikat, dekoratiivtöodes arendatakse edasi mustrite ja ornamentide koostamist. Topsisid-karbid saavad alguse dekoratiivsest pinnalaotusest või origami-ruudust.

Disain ja meedia

Disainitööd I kooliastmes hõlmavad kõigile tajutavat ja arusaadavat lähiümbrust. Keskkond, linnaruum, eluruum ja tarbevormid, nende välimus, otstarve ja materjal on teemad, mille üle arutletakse. Makettide või meisterdatud esemete kvaliteet ei ole nii oluline kui autori võime protsessi jälgida ja kirjeldada. Kui esimeses astmes jäävad muuseumid ja näitused küllastamata, kaaslaste arvamused kuulamata ega julgeta oma arvamust avaldada, siis järgmistes astmetes on seda juba üpris raske saavutada. Kuna I klassi tulijal on tähed juba selged, on paras aeg ka averbaalse keeleõppega kohe pihta hakata.

II kooliastme disainialaste tööde vorm lähtub funktsioonist. Tuuakse näiteid igapäevakasutuses olevatest tarbeesemetest, ruumist ja arhitektuurist. Võrreldakse graafilist disaini trükistel,

reklaamis, arvutimängudes ja veebikeskkonnas. Selles vanuseastmes saab selgeks, kuidas tekib liikumisillusioon kaadrite kaupa ehk animatsioonitehnika. Püütakse siduda digitaalgraafikat või käsitsi valminud pilte teksti, heli ja liikumisega. Erinevates meediates kasutatavate märkide ja sümbolite uurimine annab võimaluse saavutada omaloomingus mõjusaim pildikeel.

Arutlusteemad

Juba I kooliastmes pannakse alus usalduslikule ja vabale suhtlusele. Õpetaja on vaid oskuslik suunaja, põhjendusi ja selgitusi jagavad õpilased ise. Oma tööde esitlemise kõrval õpitakse kaaslast kuulama, nende töödese heatahtlikult suhtuma, julgelt arvamust avaldama. Omakandi muuseumi, mõisaid, näitusesaale ja muid vaatamisväärsusi hakatakse külastama esimesest klassist alates. Laulukooris või rahvatantsurühmas käivad pea kõik, seega alustatakse rahvamustrite uurimisega. Ka moodsat kunsti tajub see vanusaste eelarvamustevabalt. Algklasside kunstitundi ei tohiks anda inimene, kelle maitse-eelistused lõpevad impressionismiga. Arhitektuuri stiil ei pea esimene aste veel tundma, küll aga tuleks ehitistel vahet teha – kirik, kultuurimaja, mõis, loss, klooster ...

II kooliastmes võrreldakse Eesti näiteid maailmakultuuri tähtteostega, minevikku tänapäevaga, selgeks saab muuseumide vajalikkus ja kultuuriväärtuste kaitse. Kunstiteose analüüsis tõustakse kõrgemale meeldib või ei meeldi tasandist. Selgeks saab reklaami, arvutimängu, koomiksi, foto ja filmi pildikeele erinevus. Hulk kunstiajaloolisi mõisteid jõuab õpilaseni ajaloo-, kirjanduse- jt tundidest, kunstitundides antakse neile lisamõõde läbi isikliku kogemuse. Koopamaalistantiigi ja amfiteatrini, keskaja kunstist realismi ja sürrealismini. Selgeks saab klassika mõiste. Kunstitund ei ole asi omaette. Õppur avastab seal maailma ja iseennast, kõike, mida NÄEB. Vaatab, näeb, mõtestab ja analüüsib, teadvustab, annab nähtule tähenduse isikliku kogemuse kaudu. Et ennast otsiva kuueteistaastase peas tekiks dialoog maailmakultuuriga, on kunstiõpetajal otsustav roll.

3.1.4 Lõiming teiste ainetega

Ajalugu algab 5. klassis ja 6. lõpuks on jõutud Jeesus Kristuseni. Selged on mõisted Akropol, Trooja sõda, Colosseum, amfiteater, piibel – suurepärased teemad kunstitunniks, olgu tegu rääkimise-näitamise või joonistamisega

Ühiskonnaõpetuses leitakse, et juba 6.klassis peaksid õpilased teadma, mis on sõnastik, otsingumootor ja entsüklopeedia, oskama neid kasutada ning tegema vahet tegelikul faktil ja arvamusel. Selgeks saab reklaami manipuleeriv olemus. Käsitletakse mõisteid plagiaat, viitamine, tsitaat, võõra teose kasutamise seotud vastutus ja autoriõigus, mis eelkõige tänu internetile on saavutanud globaalse probleemi mõõtme.

Kirjandusest saab teha kunstitunnile tõelise paarilise. Kodumaa tavad ja pühad, loodus ja loomalood, millest kirjanduses juttu, pakuvad esimese astme kunstile palju eeskujuks. Sõnade mitmetähenduslikkusest tekkivad sõnamängud, luule ja riimid, lausetest moodustuvad kujutluspildid loovad kunstile ainuomase kujundliku, märgilise, tingliku maailma. II kooliastmes hakatakse tegema vahet, mis on puhas mäng, mis on päriselt, kuidas koos teistega ja üksi loominguliselt-leidlikult probleeme lahendada, kuidas teha teatrit. Minevik, olevik ja tulevik, meie juurte ja kodupaiga väärtus selgub võrdluses teiste kultuuridega. Nagu kirjanduslikus loomes, peaks teise astme kunstitöös olema enesestmõistetav teadlikult olulise ja iseloomuliku esiletõstmise üldmulje nimel, detaili ja terviku suhe. Kui kirjanduses peetakse eeltööd ja mustandit iseenesestmõistetavaks, siis kunstiski peaks olema sama lugu.

Matemaatikaga on kunstil rohkem pistmist, kui mõni tunnistada tahab. Esimesest kolmanda klassini tehakse selgeks kõik peamised geomeetrilised kujundid, nii tasapinnalised kui ka ruumilised. Sirkel ja joonlaud on iseenesestmõistetavad abivahendid. Hiljemalt kolmandas klassis võiks kunstitunnis selgeks saada, kuidas ümmargune taldrik laual lebedes ovaaliks muutub. Teises kooliastmes peaks õpilane suutma tasapinnalist geomeetrist kujundit abil

luua kompositsiooni ja ruumiliste abil kujutada pildisügavust (nt silinder – torn, koonus – tornikiiver) ning leidma sümmeetriat ja peegeldust nii pildil, arhitektuuris kui mujal. Matemaatikas tegeletakse selles vanuseastmes juba analüüsi, sünteesi ja üldistusega, mis tähendab, et ka kunstitunnis on aeg vabaneda stampkujutistest, samas arendades oskust muuta keerulised kujundid märgisarnasteks. Matemaatikas küllaltki teoreetiline pinnalaotus võiks kunstiopetustunnis praktikaks saada

Loodusainetes uuritakse lähiümbrust ja igapäevaelu nähtusi esimeses astmes, teises juba arendatakse nähtu uurimist ja järelduste tegemist, kolmandas kirjeldatakse nähtut-loetut kvantitatiivselt ja suhtutakse saadud informatsiooni analüütiliselt. Pole raske tõmmata paralleele kunstiopetuses toimuvaga. Esimeses kooliastmes kirjeldatakse inimese, taimede ja loomade välisehitust, õpitakse tundma plaani, kaarti, leppemärke ja -värve nendel. Kui teise astme õpilane oskab eristada graniiti, paekivi, liiva, kruusa ja turvast, oleks kunstis aeg tutvuda faktuuri, struktuuri ja tekstuuriga.

Kunstiopetuse lõimimine **tehnoloogiaõpetuse, käsitöö ja kodundusega** on iseenesestmõistetav ja vajalik. Tihtilugu moodustavad nende ainete õpetajad koolis omaette aineühenduse vms ja koostöö on igapäevane. Kõigis neis ainetes tegeletakse esimeses astmes rohkem meisterdamisega, teises vanusastmes kerkivad üles disaini- ja kujundusprobleemid.

Koos **kehalise kasvatus**ega arendab kunstitund kehatunnetust, tähelepanu, mootorikat ja koordinatsiooni. Liikumisasendite kujutamisel on sport asendamatu teema.

Kujundlikku, sünteesivat ja intuiitvset mõtlemist arendavad kunst ja **muusika** käsikäes. Esimese astme muusikatundides püütakse kujutada erinevaid karaktereid, laulmisele lisatakse muusikaline liikumine – rahvatants ja laulumängud. Teises astmes otsitakse muusikalisele omaloomingule erinevaid väljendusvahendeid. Teise kooliastme valikaine **informaatika** tegeleb tekstide, diagrammide, piltide, videote paigutamisega esitlusprogrammidesse – ka siin on kunstiga suur ühisosa.

3.1.5. Õppetegevused

Õppetegevust kavandades ja korraldades:

- lähtutakse õppekava alusväärtustest, üldpädevustest, õppeaine eesmärkidest, õppesisust ja oodatavatest õpitulemustest ning toetatakse lõimingu teiste õppeainete ja läbivate teemadega;
- võimaldatakse õppida üksi ja rühmas, kasutades erinevaid õppemeetodeid ning arvestades õpilaste erinevaid õpistiile;
- kasutatakse diferentseeritud õppeülesandeid, mille sisu ja raskusaste toetavad õpilaste huvisid ning suurendavad õpimotivatsiooni;
- kasutatakse mitmekesist õpikeskkonda: ateljee, loodus- ja linnakeskkond, muuseumid, näitused, arvutiklass, virtuaalkeskkond jne;
- rakendatakse nii traditsioonilisi kui ka nüüdisaegseid info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevaid materjale ning töövahendeid;
- seostatakse õppesisu näidetega nii Eesti kui ka maailma kunstist ja rahvakultuurist.

I astmes on oluline mänguline, eksperimenteeriv ja uuriv käsitlus, mis toetab laste spontaanset eneseväljendust ning julgustab märkama ja vaatlema erinevaid nähtusi. Loovtööde ainst ammutatakse nii oma elust, lähiümbrusest kui ka kunstiloost. Teadmised ja tehnilised oskused omandatakse loova tegevuse käigus. Kunstiteostest rääkimine toetab oma seisukoha, tolerantsuse ning väärtushinnangute kujunemist. Koostöö- ja arutlusoskuste arendamiseks kasutatakse lisaks individuaalsetele töödele rühmatöid.

II astmes tutvutakse teadlikumalt kunsti aluste ja kunstilooga ning luuakse sildu kunstiajaloo ja tänapäeva vahel. Pööratakse rohkem tähelepanu ümbritseva maailma edasiandmisele loomingulistest kunstitöodes. Õpilasi juhatakse ise valikuid tegema (tehnikad, teemade valik jne) ning otsima pildimaterjali, et kasutada seda abivahendi või lähtekohana. Kunstiteoste ja visuaalse kultuuri näidete analüüsimine toetab kriitilise mõtlemise ja ainealase keeleoskuse arenemist.

3.1.6. Hindamine

Hindamisel lähtutakse vastavatest õppekava üldosa sätetest. Hindamise eesmärk on anda õpilasele motiveerivat tagasisidet. Hindamisel tunnustatakse lahenduste erinevusi ja väärtustatakse õpilaste isikupära. Õpilane peab teadma, mida hinnatakse ning mis on hindamise kriteeriumid. Kirjalikke ülesandeid hinnates arvestatakse eelkõige töö sisu, kuid parandatakse ka õigekirjavead, mida hindamisel ei arvestata.

3.1.7. Füüsiline õpikeskkond

Valdava osa õpet korraldatakse klassis, kus on 500 lux päevavalgusspektriga valgustus tööpinnal, vesi/kanalisatsioon, individuaalseks ja rühmatööks vajalik tööpind, tööde kuivatamise, hoiustamise ja eksponeerimise võimalused.

Õppeprotsessis võimaldatakse õppekava järgi kunstitundideks kunstiraamatud, ajakirjad ja teatmeteosed; foto- ja videokaamerate, DATA-projektori, skanneri ja printeri ning internetiühendusega arvutite kasutamise võimalus ning vajalikud kunstivahendid ja -materjalid.

3.2 I kooliaste

3.2.1 Õppesisu ja õpitulemused I kooliastme lõpuks:

3. klassi lõpetaja:

- esitab oma ideede erinevaid lahendusi;
- rakendab kahe- ja kolmemõõtmelise kujutamise võtteid, oskab välja tuua kujutatava iseloomulikud jooned;
- rakendab oma töödes mitmekesiseid kunstitehnikaid ja töövõtteid;
- kasutab olulisemaid kunstimõisteid kunstiteoste ning enda ja kaaslaste loovtööde üle arutledes;
- oskab nimetada Eesti kunstnikke, lähiümbruse olulisi kunsti- ja kultuuriobjekte;
- uurib igapäevaste esemete vormi ja otstarbe seoseid, teab, kuidas luua ning tarbida säästvalt, arutleb ümbritseva visuaalse kultuuri nähtuste üle;
- tuleb toime virtuaalsetes keskkondades, teadvustab meedia võimalusi ja ohtusid.

3.2.2. Õppetegevus I kooliastmes

- □ Esemete, olendite, sündmuste kujutamine omas laadis endale tähenduslikes töödes, lugude visuaalne jutustamine.
- Mitmesuguste kunstitehnikate ja töövõtete õppimine, katsetamine ja loominguline rakendamine.
- Muuseumide ja kunstinäituste külastamine, kunstiteoste vaatlemine ja aruteludes osalemine.
- Lähiümbruse keskkonna, ehituskunsti ja disaini näidetega tutvumine. Makettide ja kujundustööde teostamine.
- Visuaalse kultuuri näidete (reklaamide, filmide, arvutimängude jne) kriitiline vaatlemine, arutlemine ja oma arvamuste põhjendamine.

- Oma tööde esitlemine, selgitamine; kaaslaste kuulamine ja nende tööde vaatlemine.
- Töötamine iseseisvalt ja rühmas. Materjalide, töövahendite ja töökoha otstarbekas ning teisi arvestav kasutamine.

1. klass 70 tundi õppeaastas

Õppesisu ja –tegevus	Tulemused
<p>Pildiline ja ruumiline väljendus</p> <p>-Inimeste, esemete ja loodusobjektide iseloomulikud tunnused ning peamise esiletoomine kujutamisel. Erinevad kujutamiskohtad ja -viisid. Visuaalse kompositsiooni baaselemendid (joon, värv, vorm, ruum, rütm).</p> <p>-Inimeste, olendite, esemete, looduse ja sündmuste kujutamine kujutluse ning fantaasia järgi, oma elamuse edastamine.</p> <p>-Elus- ja eluta loodus, tehisevormid (ehitused, sõidukid). Tuttavate asjade kujutamine.</p> <p>Inimese täisfiguur ja portree eestvaates. Joonistus, maal, illustratsioon.</p> <p>-Põhivärvid ja nende segamisel saadud II astme värvid. Meeleolu väljendamine värvidega.</p> <p>-Pildi pinna organiseerimine. Rütmide loomine pinnal. Muster.</p>	<p>Õpilane tunneb rõõmu kunstis mängulisest ja loovast tegutsemisest;</p> <p>leiab kujutatava iseloomulikud jooned ja oma võtted nende kujutamiseks;</p> <p>märkab ümbritsevas keskkonnas erinevaid vorme, mustreid, värve;</p> <p>väljendab värvide abil meeleolu;</p> <p>teab põhivärve;</p> <p>segab II astme värve.</p>
<p>Disain ja keskkond</p> <p>-Disain igapäevaelus: trükis, tarbevorm, ruum ja keskkond. Vormi, otstarbe, materjali ja tehnoloogia seosed ning nende arvestamine kujundamisel.</p> <p>Raamatukujundus: kaanekujundamine, kiri.</p> <p>-Lihtsamate esemete (mänguasjad, ruumi-kaunistused, nõud vm) kujundamine.</p> <p>-Ruumikujundus.</p>	<p>Õpilane arvestab kujundades ja meisterdades otstarvet, materjali ja välimust ning selgitab oma valikuid;</p> <p>märkab kujunduselemente ümbritsevas keskkonnas.</p>
<p>Kunstikultuur</p> <p>-Tutvumine kunstipärandi ja tänapäeva kunstiga.</p> <p>-Muuseumi ja näituste külastamine. Kunstiteoste vaatlemine ja aruteludes osalemine.</p> <p>-Mõisted: kunst, kunstitegevus, teos, kunstnik, maal</p> <p>-Eesti kultuuripärand. Rahvakunst (nt laulupidu, rahvariided vm)</p> <p>-Töötamine iseseisvalt ja grupis.</p> <p>-Oma tööde esitlemine, selgitamine. Kaaslaste tööde vaatlemine, kaaslaste kuulamine. Loomingu austamine.</p>	<p>Õpilane külastab kohalikku näitust/muuseumi ja osaleb arutelus nähtu üle.</p>

<p>Materjalid ja tehnikad</p> <p>-Erinevate kunstitehnikate ja töövõtete (joonistamine, maalimine, trükkimine, kollaaž, vormimine vm) õppimine, katsetamine ja loominguline rakendamine.</p> <p>-Kattevärvid. Põhitöövõtted ja -vahendid. Värvide segamise põhimõtted. Ühtlase pinna katmine. Pastellid, vilt- ja värvipliatsid.</p> <p>-Voolimine plastiliinist vms pehmest materjalist: veeretamine, venitamine, süvendi surumine jne.</p> <p>-Kollaaž värvipaberitest ja/või makulatuurist.</p> <p>-Aplikatsioon. Trükk (templi-, pintsli- ja vilttrükk vm).</p>	<p>Õpilane katsetab julgelt ja tunneb sellest rõõmu; katsetab ja kasutab erinevaid töövõtteid ning tehnikaid.</p>
<p>Kasvatuslikud küsimused</p> <p>-Materjalide ja töökoha otstarbekas ning teisi arvestav kasutamine.</p> <p>-Turvaline ning keskkonnasäästlik tarbimine.</p> <p>-Töötamine iseseisvalt ja grupis.</p> <p>-Oma tööde esitlemine, selgitamine. Kaaslaste tööde vaatlemine, kaaslaste kuulamine. Loomingu austamine.</p>	<p>Õpilane kasutab sobivaid, ohutuid töövõtteid; kasutab materjale otstarbekalt ja säästvalt; hoiab korras oma töökoha; keskendub ülesandele, viib töö lõpule; tegutseb iseseisvalt ja teeb koostööd, arvestades kaaslastega; kirjeldab oma ja kaaslaste töid ning väärtustab erinevaid lahendusi.</p>

2. klass 70 tundi õppeaastas

Õppesisu ja –tegevus	Tulemused
<p>Pildiline ja ruumiline väljendus</p> <p>-Inimeste, esemete ja loodusobjektide iseloomulikud tunnused ning peamise esiletoomine kujutamisel. Erinevad kujutamiseobjektid ja -viisid. Visuaalse kompositsiooni baaselemendid (joon, värv, vorm, ruum, rütm).</p> <p>-Inimeste, olendite, esemete, nähtuste ja sündmuste iseloomulike tunnuste vaatlemine ja omal viisil kujutamine. Inimese kujutamine tegevuses: täisfiguur külgsuunas (kõndimas, jooksmas vms).</p> <p>-Portree.</p> <p>-Elus ja eluta looduse ning tehisevormide kujutamine.</p> <p>-Loodus eri aastaegadel.</p> <p>-Koomiks.</p> <p>-Põhivärvid ja II astme värvid. Värviring (6). Külmad ja soojad toonid.</p>	<p>Õpilane tunneb rõõmu kunstis mängulisest ja loovast tegutsemisest; leiab kujutatava kõige iseloomulikumat jooned, valib sobiva kujutusviisi olulisema esiletoomiseks; märkab ümbritsevas keskkonnas erinevaid vorme, mustreid, värve; organiseerib pildi pinda, arvestades paberi suurust ja kuju, valib objektile sobiva tausta; paneb tähele värvide koostõu ja pildi kompositsiooni; oskab kujundada mustrit; väljendab värvide abil meeleolu.</p>

<p>Pildi pinna organiseerimine. Objektid ja taust.</p> <ul style="list-style-type: none"> -Kontuur ja pinnamuster. Korrapärane rütm, ribaornament. -Algteadmised perspektiivist. Esemete osaline kattumine. 	
<p>Disain ja keskkond</p> <ul style="list-style-type: none"> -Disain igapäevaelus: trükis, tarbevorm, ruum. Vormi, otstarbe, materjali ja tehnoloogia seosed ning nende arvestamine kujundamisel. -Erinevad trükised (raamatud, plakatid, reklaam, kaardid, pakendid). Dekoratiivkiri, kujundatud suur algustäht. -Esemete (pakend, vaas, kott vm) kujundamine, kujunduselementide valik ja paigutus. <p>Ruumikujundus</p>	<p>Õpilane arvestab kujundades/meisterdades otstarvet, materjali, tehnoloogiat ja valimust ning selgitab oma valikuid; märkab kujunduselemente ümbritsevas keskkonnas</p>
<p>Kunstikultuur</p> <ul style="list-style-type: none"> -Muuseumide ja näituste külastamine. Kunstiteoste vaatlemine ja nende üle arutlemine. Vana ja uue võrdlemine. Eesti kultuuripärand. Rahvakunst (kindamustrid, vöökirjad, tarbeesemed vm) -Lähiümbruse loodus ja ehituskunst. -Visuaalne kommunikatsioon ja meedia. Kunst meediakanalites. Erinevate kunstide (nt tants, muusika, kirjandus) koosesinemine (nt reklaam, muusikavideo, arvutimäng). 	<p>Õpilane külastab kohalikku näitust ja muuseumi, osaleb arutelus nähtu üle; teab lähiümbruse olulisi kunsti- ja kultuuriobjekte, tutvub visuaalse ja virtuaalse kultuuriga ning teadvustab meediavõimalusi ja ohtusid.</p>
<p>Materjalid ja tehnikad</p> <ul style="list-style-type: none"> -Erinevate kunstitehnikate ja töövõtete (joonistamine, maalimine, trükkimine, kollaaž, vormimine vm) õppimine, katsetamine ja loominguiline rakendamine. -Kattevärvid. Akvarellidega maalimine, värvide sulatamine. Pastellid, värvi- ja viltpliiatsid. Erineva karakteriga jooned. Punkti ja joone kasutamine faktuuri loomiseks. -Voolimine plastiliinist vms pehmest materjalist. Seisvad figuurid. -Voolimine. Kollaaž. Naturaaltrükk. 	<p>Õpilane katsetab julgelt ja tunneb sellest rõõmu; katsetab ja kasutab erinevaid tehnikaid, töövõtteid ning vahendeid.</p>

<p>Kasvatuslikud küsimused</p> <p>-Materjalide, töövahendite ja töökohta otstarbekas ning teisi arvestav kasutamine.</p> <p>-Turvaline ning keskkonnasäästlik tarbimine.</p> <p>-Töötamine iseseisvalt ja grupis.</p> <p>-Oma tööde esitlemine, selgitamine.</p> <p>Kaaslaste tööde vaatlemine, kaaslaste kuulamine. Loomingu austamine.</p>	<p>Õpilane kasutab sobivaid, ohutuid töövõtteid; kasutab materjale otstarbekalt ja säästvalt; hoiab korras oma töökohta; keskendub ülesandele, viib töö lõpule; tegutseb iseseisvalt ja teeb koostööd, arvestades kaaslastega; kirjeldab oma ja kaaslaste töid ning väärtustab erinevaid lahendusi.</p>
---	---

3. klass 52,5 tundi õppeaastas

Õppesisu ja –tegevus	Tulemused
<p>Pildiline ja ruumiline väljendus</p> <p>-Inimeste, esemete ja loodusobjektide iseloomulikud tunnused ning peamise esiletoomine kujutamisel. Erinevad kujutamiseobjektid ja -viisid. -Visuaalse kompositsiooni baaselemendid (joon, värv, vorm, ruum, rütm).</p> <p>-Inimeste, olendite, esemete, nähtuste ja sündmuste kujutamine omas laadis.</p> <p>Iseloomulike tunnuste ning peamise esiletoomine värvi, suuruse ja asukoha abil.</p> <p>Elusolendite kujutamine iseloomulikus asendis, paigal ja liikumises. Loomad, linnud, putukad. Loodus eri aastaegadel. Linn, maastik. Erinevad ehitised. Objektide suurusuhted.</p> <p>-Helestamine ja tumestamine.</p> <p>Vastandvärvid. Pildi pinna organiseerimine.</p> <p>Suuruse näiline vähenemine kauguses.</p> <p>Silmapiir.</p>	<p>Õpilane tunneb rõõmu kunstis mängulisest ja loovast tegutsemisest; katsetab julgelt oma mõtete ja ideede erinevaid visuaalseid väljendusi; leiab kujutatava kõige iseloomulikumat jooned, valib sobiva kujutusviisi olulisema esiletoomiseks; paneb tähele värvide koosmõju ja pildi kompositsiooni; märkab ümbritsevas keskkonnas erinevaid vorme, mustreid, värve; teab vastandvärve, segab musta ja valge abil värvide heledamad ja tumedamad astmed; väljendab kujutatava suuruse muutmise abil paiknemist ees- ja tagapool.</p>
<p>Disain ja keskkond</p> <p>-Disain igapäevaelus: trükis, tarbevorm, ruum ja ehitis keskkonnas. Vormi, otstarbe, materjali ja tehnoloogia seosed ning nende arvestamine kujundamisel.</p> <p>-Teksti kujundamine. Arvutikiri.</p> <p>Erifunktsiooniga ruumid ja keskkonnad.</p> <p>Ideede selgitamine, vormistamine jooniste/makettidena. Meeleolu loomine ruumis.</p>	<p>Õpilane seostab vormi otstarbega ning väärtustab keskkonnateadlikke kasutamise ja loomise põhimõtteid. märkab kujunduselemente ümbritsevas keskkonnas.</p>
<p>Kunstikultuur</p> <p>- Tutvumine kunstipärandi ja tänapäeva kunstiga. Ajaloolised kunstitehnikad ja materjalid. Tuttavad tehnikad ja töövõtted kunstnike töödes. Muuseumide ja näituste</p>	<p>Õpilane tunneb lähiümbruse olulisi kunsti- ja kultuuriobjekte, käib kunstimuuseumides ja näitustel ning arutleb kunsti üle kasutades õpitud ainemõisteid; mõistab kultuuriväärtuste olulisust;</p>

<p>külastamine, kunstiteoste vaatlemine ja nende üle arutlemine.</p> <p>-Eesti kultuuripärand. Rahvakunst (kindamustrid, tarbeesemed vm)</p> <p>-Lähiümbruse loodus ja ehituskunst. Erineva funktsiooniga ehitised ja hooned. Mõiste: arhitektuur.</p> <p>-Kunstiteoste, visuaalse kommunikatsiooni ja meedia roll ning mõju igapäevaelus. Visuaalse kultuuri näidete (reklaamide, filmide, arvutimängude jne) kriitiline vaatlemine, arutlemine ja oma arvamuste põhjendamine.</p> <p>Reaalsed ning virtuaalsed kunsti- ja meediakeskkonnad. Virtuaalsed galeriid.</p>	<p>kirjeldab visuaalse kultuuri näiteid, tuleb toime nii reaalses kui ka virtuaalses kultuurija õppekeskkondades ning teadvustab meedia võimalusi ja ohtusid.</p>
<p>Materjalid ja tehnikad</p> <p>-Erinevate kunstitehnikate materjalid, töövõtted ning -vahendid (joonistamine, maalimine, trükkimine, kollaaž, vormimine, pildistamine jne).</p> <p>-Kunstitehnikate ja töövõtete õppimine, katsetamine ja loominguline rakendamine.</p> <p>-Kattevärvid. Akvarellmaal, kombineerimine teiste vahenditega (õlipastell, viltpliiats vm)</p> <p>-Pastellid. Segatehnikad. Võimalusel erinevad joonistusvahendid (süsi, tušš, arvutiprogrammid vm)</p> <p>-Eri materjalidest vormide loomine (nt paber, papjeemašee vm). Erinevate materjalide kombineerimine.</p> <p>-Origami. Kollaaž. Papi- ja materjalitrukk.</p> <p>-Animatsioon. Foto. Foto argielus. Fotokunst.</p>	<p>Õpilane katsetab julgelt ja tunneb sellest rõõmu; kasutab erinevaid joonistamise, maalimise ja skulptuuri töövõtteid ning tehnikaid;</p>
<p>Kasvatuslikud küsimused</p> <p>-Materjalide ja töökoha otstarbekas ning teisi arvestav kasutamine.</p> <p>-Turvaline ning keskkonnasäästlik tarbimine.</p> <p>-Töötamine iseseisvalt ja grupis.</p> <p>-Oma tööde esitlemine, selgitamine. Kaaslaste tööde vaatlemine, kaaslaste kuulamine.</p> <p>-Loomingu austamine.</p>	<p>Õpilane kasutab sobivaid, ohutuid töövõtteid; kasutab materjale otstarbekalt ja säästvalt; hoiab korras oma töökoha; keskendub ülesandele, viib töö lõpule; tegutseb iseseisvalt ja teeb koostööd, arvestades kaaslastega; kirjeldab oma ja kaaslaste töid ning väärtustab erinevaid lahendusi.</p>

3.3. II kooliaste

II kooliastme lõpuks õpilane:

- tunnetab oma kunstivõimeid ja -huve; väljendab visuaalsete vahenditega oma mõtteid, ideid ja teadmisi; loovülesandeid lahendades visandab ja kavandab;
- kujutab ja kujundab nii vaatluste kui ka oma ideede põhjal, kasutades visuaalse kompositsiooni baasoskusi;
- rakendab erinevaid kunstitehnikaid (maal, joonistus, kollaaž, skulptuur, foto, video, digitaalgraafika, animatsioon jne);
- analüüsib nüüdiskunsti teoseid, märkab erinevaid vorme ja sõnumeid, leiab seoseid tänapäeva eluga ning on avatud erinevate kultuuriilmingute suhtes;
- mõistab tehismaailma ja selle kasutaja suhet; peab silmas eesmärgipärasust, uuenduslikkust, esteetilisust ja ökoloogilisust;
- mõistab kultuuriväärtuste ja -keskkonna kaitse olulisust;
- leiab infot kunstiraamatutest ja eri teabeallikatest, uurib ja võrdleb eri ajastute kunstiteoseid;
- märkab sõnumeid, analüüsides meediat ja reklaami; arutleb visuaalse infoga seotud nähtuste üle ruumilises ja virtuaalses keskkonnas. Tegutseb eetiliselt ja ohutult nii reaalses kui ka virtuaalses kultuurikeskkonnas.

4.klass 70 tundi õppeaastas

Õppesisu ja -tegevus	Tulemused
<p>Uurimine, avastamine, ideede arendamine</p> <p>-Uurimuslik ja loov koostöö. Teoste esitlemine, valikutepõhjendamine.</p> <p>-Kujutamine, väljendamine, kujundamine vaatluse ja mälu järgi.</p> <p>-Kavandamine.</p> <p>-Pildiruum, ruumilisuse edastamise võtted.</p> <p>-Värv kui väljendusvahend</p> <p>-Liikumise kujutamine. Tehnikate loov kasutamine, segatehnikad.</p> <p>-Realistlikkus ja abstraktsus kunstis.</p> <p>-Tunnetab oma huvisid ja võimeid.</p> <p>-Visandab ja kavandab. On valmis kasutama uusi tehnikaid.</p>	<p>Tunnetab oma huvisid ja võimeid.</p> <p>Visandab ja kavandab. On valmis kasutama uusi tehnikaid.</p>
<p>Pildiline ja ruumiline väljendus</p> <p>- Kunstiteoses sisulise ja vormilise eristamine.</p> <p>- Kompositsiooni tasakaal, pinge, dominant ja koloriit.</p> <p>- Ümbrus: erinevad majad linnas ja maal; loodus versus arhitektuur (uuslinn ja puud vms)</p> <p>- Asjad: Esemete suurussuhted</p>	<p>Visandab ja kavandab. Analüüsib ja uurib erinevaid teoseid.</p>

<ul style="list-style-type: none"> - Inimesed: Lihtsad proportsioonireeglid, peamised näoproportsioonid, nägu ja meeleolu. - Geomeetria: kubistlikus stiilis pilt 	
<p>Disain ja keskkond</p> <ul style="list-style-type: none"> - Probleemipõhine lähteülesanne. - Trükiste, filmide, arvutimängude, koomiksita ja reklaamide pildikeele ning graafilise disaini kujundusvõtete uurimine ja kriitiline võrdlemine. - Keskkonnasõbralik ja loov disain inimese teenistuses - Märk: märk kui stilisatsioon, piltkiri - Kiri: trükitähtede kujundamine - Foto, digitaalgraafika, video ja animatsiooni kasutamine lähiümbruse uurimisel. 	<p>Uurib disainilahendusi ja leiutab ise. Käitub virtuaalmaailmas eetiliselt.</p>
<p>Meedia ja kommunikatsioon</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kunstiteoste, arvutimängude, filmide, reklaamide jne vaatlemine, nende üle arutlemine, kirjeldamine, eelistuste põhjendamine. - Liikumsiillusiooni teke. Piltide, teksti, heli ja liikumise koosmõju. - Ruumilisus pildil, fotol, filmis. Inimene ja tema tegevused. Ilmastikunähtuste jäädvustamine. 	<p>Mõistab erinevate teoste sõnumeid ja eesmärki, uurib ja analüüsib neid. On valmis katsetama uusi tehnikaid, sh digitaalseid.</p>
<p>Kunstikultuur</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kunstiteose analüüs. Kunstiürituste, kaasaegse kunsti näituste külastamine ja nähtu mõtestamine. Erinevad mineviku ja nüüdiskunsti tuntumad teosed Eestis ja mujal maailmas, kultuuride iseärasused. - Kunstiterminid. Muuseumide ja galeriide funktsioonid - Eesti ja maailm: teosed, kus värvil on suurem roll (postimpressionistid, fovistid...) - Rahvakunst: vöökiri, lilltikand 	<p>Võrdleb kaasaja ja mineviku kultuurinähtusi. Kasutab visuaalkultuuri tundmaõppimiseks teatmeteoseid ja IKT vahendeid.</p>
<p>Materjalid, tehnikad</p> <ul style="list-style-type: none"> - Visandamine ja kavandamine. - Eksperimenteerimine kujutamise reeglitega. - Ruumilise kompositsiooni, mudeli või maketi valmistamine. - Digitaalsete tehnikate katsetamine - Maal: kattevärvid, akvarell, pastell 	<p>Tunnetab oma huvisid ja võimeid. Visandab ja kavandab. On valmis kasutama uusi tehnikaid, sh digitaalseid.</p>

- Skulptuur: pehmed materjalid nt savi -Graafika: Faktuurpilt, materjalitrükk. Heledusastmed värvipliiatsiga	
--	--

5. klass 35 tundi õppeaastas

Õppesisu ja -tegevus	Tulemused
<p>Uurimine, avastamine, ideede arendamine</p> <ul style="list-style-type: none"> - Uurimuslik ja loov koostöö. Teoste esitlemine, valikutepõhjendamine. - Kujutamine, väljendamine, kujundamine vaatluse ja mälu järgi. Kavandamine. - Pildiruum, ruumilisuse edastamise võtted. - Värv kui väljendusvahend -Liikumise kujutamine. Tehnikate loov kasutamine, segatehnikad. - Kunstiteose sisulised ja vormilised elemendid. 	<p>Tunnetab oma huvisid ja võimeid. Visandab ja kavandab. On valmis kasutama uusi tehnikaid.</p>
<p>Pildiline ja ruumiline väljendus</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kunstiteoses sisulise ja vormilise eristamine. - Kompositsiooni tasakaal, pinge, dominant ja koloriit. - Ümbrus: taevas - Asjad: Ühe eseme erinevate osade suhe. - Inimesed: inimese liikumisasendid. Keha mahulisus. - Geomeetria: esemete jaotamine geomeetrilisteks kehadeks 	<p>Visandab ja kavandab. Analüüsib ja uurib erinevaid teoseid</p>
<p>Disain ja keskkond</p> <ul style="list-style-type: none"> - Probleemipõhine lähteülesanne. - Trükiste, filmide, arvutimängude, koomiksite ja reklaamide pildikeele ning graafilise disaini kujundusvõtete uurimine ja kriitiline võrdlemine. - Keskkonnasõbralik ja loov disain inimese teenistuses - Märk: liiklusmärkide analoogial põhinev uute märkide kujundamine - Kiri: šrift - Foto, digitaalgraafika, video ja animatsiooni kasutamine lähiümbruse uurimisel. 	<p>Uurib disainilahendusi ja leiutab ise. Käitub virtuaalmaailmas eetilisel.</p>
<p>Meedia ja kommunikatsioon</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kunstiteoste, arvutimängude, filmide, reklaamide jne vaatlemine, 	<p>Mõistab erinevate teoste sõnumeid ja eesmärki, uurib ja analüüsib neid.</p>

<p>nende üle arutlemine, kirjeldamine, eelistuste põhjendamine.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Liikumsiillusiooni teke. Piltide, teksti, heli ja liikumise koosmõju. - Märkide ja sümbolite kasutamine meedias ja reklaamis. Linnaruumi detailide, märkide ja kirjade kogumine (pildistamine) ja analüüsimine. Tootereklaam. 	<p>On valmis katsetama uusi tehnikaid, sh digitaalseid.</p>
<p>Kunstikultuur</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kunstiteose analüüs. Kunstiürituste, kaasaegse kunsti näituste külastamine ja nähtu mõtestamine. Erinevad mineviku ja nüüdiskunsti tuntumad teosed eestis ja mujal maailmas, kultuuride iseärasused. - Kunstiterminid. Muuseumide ja galeriide funktsioonid - Eesti ja maailm: konstrueeriv kunst (kubism, juugend...) - Rahvakunst: sõled, kapad, kirstud. 	<p>Võrdleb kaasaja ja mineviku kultuurinähtusi. Kasutab visuaalkultuuri tundmaõppimiseks teatmeteoseid ja IKT vahendeid.</p>
<p>Materjalid, tehnikad</p> <ul style="list-style-type: none"> - Visandamine ja kavandamine. - Eksperimenteerimine kujutamise reeglitega. - Ruumilise kompositsiooni, mudeli või maketi valmistamine. - Digitaalsete tehnikate katsetamine - Maal: kattevärvid, akvarell, pastell - Skulptuur: papier-mache - Graafika: papitrükk, graafikatööde vormistamine, heledusastmed grafiidijoonistuses. 	<p>Tunnetab oma huvisid ja võimeid. Visandab ja kavandab. On valmis kasutama uusi tehnikaid.</p>

6.klass 35 tundi õppeaastas

Õppesisu ja -tegevus	Tulemused
<p>Uurimine, avastamine, ideede arendamine</p> <ul style="list-style-type: none"> - Uurimuslik ja loov koostöö. Teoste esitlemine, valikute põhjendamine. - Kujutamine, väljendamine, kujundamine vaatluse ja mälu järgi. Kavandamine. - Pildiruum, ruumilisuse edastamise võtted. - Värv kui väljendusvahend. - Liikumise kujutamine. Tehnikate loov kasutamine, segatehnikad. - Sõnumite ja emotsioonide edastamine, oma tööde võrdlus kunstiajaloo näidetega 	<p>Tunnetab oma huvisid ja võimeid. Visandab ja kavandab. On valmis kasutama uusi tehnikaid.</p>

<p>Pildiline ja ruumiline väljendus</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kunstiteoses sisulise ja vormilise eristamine. - Kompositsiooni tasakaal, pinge, dominant ja koloriit. - Ümbrus: taevas - Asjad: Ühe eseme erinevate osade suhe. - Inimesed: inimese liikumisasendid. Keha mahulisus. - Geomeetria: kera, silindri, tahuka kujutamine. 	<p>Visandab ja kavandab. Analüüsib ja uurib erinevaid teoseid.</p>
<p>Disain ja keskkond</p> <ul style="list-style-type: none"> - Probleemipõhine lähteülesanne. - Trükiste, filmide, arvutimängude, koomiksitate ja reklaamide pildikeele ning graafilise disaini kujundusvõtete uurimine ja kriitiline võrdlemine. - Keskkonnasõbralik ja loov disain inimese teenistuses - Märk: märk kui sümbol - Kiri: logo - Foto, digitaalgraafika, video ja animatsiooni kasutamine lähiümbruse uurimisel. 	<p>Uurib disainilahendusi ja leiutab ise. Käitub virtuaalmaailmas eetiliselt.</p>
<p>Meedia ja kommunikatsioon</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kunstiteoste, arvutimängude, filmide, reklaamide jne vaatlemine, nende üle arutlemine, kirjeldamine, eelistuste põhjendamise. - Liikumsiillusiooni teke. Piltide, teksti, heli ja liikumise koosmõju. - Valgus, vari ja värv objekti vormi edasiandmisel. 	<p>Mõistab erinevate teoste sõnumeid ja eesmärki, uurib ja analüüsib neid. On valmis katsetama uusi tehnikaid, sh digitaalseid.</p>
<p>Kunstikultuur</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kunstiteose analüüs. Kunstiürituste, kaasaegse kunsti näituste külastamine ja nähtu mõtestamine. Erinevad mineviku ja nüüdiskunsti tuntumad teosed eestis ja mujal maailmas, kultuuride iseärasused. - Kunstiterminid. Muuseumide ja galeriide funktsioonid - Kunst käsikäes ajalootunniga (kauged kultuurid, antiik...) - Rahvakunst: taluarhitektuur 	<p>Võrdleb kaasaja ja mineviku kultuurinähtusi. Kasutab visuaalkultuuri tundma-õppimiseks teatmeteoseid ja IKT vahendeid</p>
<p>Materjalid, tehnikad</p> <ul style="list-style-type: none"> - Visandamine ja kavandamine. - Eksperimenteerimine kujutamise reeglitega. 	<p>Tunnetab oma huvisid ja võimeid. Visandab ja kavandab. On valmis kasutama uusi tehnikaid.</p>

<ul style="list-style-type: none"> - Ruumilise kompositsiooni, mudeli või maketi valmistamine. - Digitaalsete tehnikate katsetamine - Maal: segatehnikad - Skulptuur: materjalide kombineerimine - Graafika: linoollõige, graafikatõõde vormistamine, heledusnüansid grafiidijoonistuses (valgus, vari).	
---	--